

גליון מס' 88

ב"ה, ערב שבת קודש פרשת אמור תשפ"ב

כיקרוב

להזהיר גדולים על הקטנים

מבט מקרוב למהפכה המתרחשת מדי יום ביומו בכל חלקי הארץ • צוותים מיומנים של חסידי חב"ד פושטים על בתי העם שבשדות ומכשירים בהם את המטבחים • סיפורו של 'קירוב' בקנה מידה נרחב ביותר שאת יסודותיו נטע הרבי לפני עשרות שנים בהכריזו על מבצע כשרות

עדכוני חב"ד;

תלמידי רבי עקיבא
מילי דחסידותא
בדף היומי

אחד ועוד אחד
השליח הרב
שבתי סלבטיצקי

מהותה של יראה
הגה"ת הרב
שניאור זלמן גופין

וספרתם לכם
הגה"ח הרב
יואל כהן זצ"ל

ספירת העומר

שלושה שלבים של תהליך אחד

לעבוד כדי להשתנות

השלב השני בחודש אייר הוא "וספרתם לכם" – אתם בעצמכם צריכים לספור. הספירה היא מלשון "אבן ספיר". כלומר, עניינה של מצות ספירת העומר הוא שבני ישראל סופרים בעצמם ומזכירים את טבע מידותיהם, והופכים את הנפש הבהמית לבהירה ומוארת יותר. זהו הטעם לכך שמנחת העומר באה מן השעורים, בשונה מכל המנחות הבאות מן החיטים. מנחת העומר קשורה לביורור הנפש הבהמית, ולכן מנחה זו באה מן השעורים שהם מאכל בהמה.

אמנם ההתגלות העליונה של היציאה ממצרים מעוררת באדם התמסרות בלתי מוגבלת לה', כאמור, אבל כאשר רוצים לשנות מידה ותכונה אי אפשר להסתפק בהתעוררות כללית, ככל שתהיה חזקה, ונדרשת מהאדם התעסקות והתבוננות פרטית בנושא שאותו הוא רוצה לשנות.

לדוגמה, אדם המרגיש משיכה חזקה לתענוגי עולם הזה, כיצד יוכל לפעול על עצמו שאהבתו תהיה לה'? התעוררות כללית להתקרב לה', חזקה ככל שתהיה, לא תוכל לשנות את המשיכה החזקה של הנפש הבהמית לגשמיות. כדי לסלק או להחליש את מידת התאוה מליבו, זהו רק על ידי ההתבוננות וההכרה שתענוגי עולם הזה אינם הטוב האמיתי עבורו. ככל שתשתנה הכרת והרגשת שכלו, כך תשתנה מידת האהבה שלו. וכך, אט אט, תאוותו תופנה מתענוגי עולם הזה לדבקות בה'.

לצורך עבודה זו נותנים ליהודי את שבע השבתות של ספירת העומר. וכמבואר במאמרי חסידות (ד"ה וספרתם תשי"א), שבעה שבועות אלה הם כנגד שבע המידות שבנפש האדם. בשבע השבתות שבין יציאת מצרים לקבלת התורה על האדם לתקן את שבע המידות שלו – כל אחת משבע אחת. ובפרטיות יותר: כל אחת משבע המידות כלולה מכל שאר המידות (החסד כולל את החסד שבחסד, הגבורה שבחסד, התפארת שבחסד וכו', וכך גם בשאר המידות). ובהתאם לכך, בכל יום משבעת ימי השבוע על האדם לתקן את חלק המידה השייך ליום זה.

כל זמן שהאדם לא תיקן את כל פרטי מידותיו, היציאה מטומאת מצרים היא חיצונית בלבד ואילו בפנימיותו הוא עדיין נשאר בתוך מצרים. רק אחרי עבודה זו של ספירת שבע שבתות תמימות, בהן מתקן האדם את כל פרטי מידותיו, הוא יוצא לגמרי ממצרים, מהרע של הנפש הבהמית שבו, ונעשה ראוי לקבלת התורה.

משכני אחריו נרוצה

שני השלבים הקודמים נרמזים בלשון הכתוב "משכני אחריו נרוצה". "משכני" היא בקשת בני ישראל מהקב"ה שהוא ימשוך

ימי ספירת העומר נקבעו בין חג הפסח לחג השבועות. עניין זה אינו אקראי אלא מצות הספירה באה כהמשך לעניינו של חג הפסח וכהקדמה לתוכנו של חג השבועות. הספירה מתחילה מיד "ממחרת השבת", בהמשך לעניינו של חג הפסח, ונמשכת "שבע שבתות תמימות", וביום החמישי "וקראתם בעצם היום הזה מקרא קודש" – חג מתן תורה.

אם כן, מהכתובים מוכח ששלושה זמנים אלו – פסח, ספירת העומר וחג השבועות – אינם שלושה מועדים שונים שהזדמנו לבוא זה אחר זה, אלא יש ביניהם רצף תוכני וענייני. זהו עניין אחד הנמשך בשלושה שלבים שונים. ההתחלה היא היציאה ממצרים בחודש ניסן, אחר כך ישנו שלב ביניים של ספירת העומר בחודש אייר, וסיום התהליך והשלמת מטרותיו הוא במתן תורה בחודש סיון. ובלשון הכתוב: "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלוקים על ההר הזה". תכליתה של היציאה היא קבלת התורה והמצוות "על ההר הזה".

לכתן אחרי במדבר

השלב הראשוני הוא, כאמור, היציאה ממצרים בחודש ניסן. הגאולה לא באה על ידי שבני ישראל עבדו וזיככו את עצמם מזהמת מצרים. אדרבה, הם היו במצב של "ואת ערום ועריה", "ערומים מן המצוות", וגאולה זו כל-כולה הייתה כתוצאה מכך שנגלה עליהם מלך מלכי המלכים הקב"ה וגאלם.

כאשר היציאה מהרע נעשית כתוצאה מההתגלות העליונה, הרע של הנפש הבהמית נשאר בתוקפו. הוא עצמו אינו משתנה. ההתגלות החזקה מעוררת את הנפש האלוקית ברצון חזק לדבוק בה', אבל התעוררות זו אינה שייכת כלל לגדרי הנפש הבהמית הנשארת בטבעה

הראשון. וכיוון שבמובן הרוחני היציאה ממצרים לא באה על ידי התמודדות ותיקון הרע אלא בדרך בריחה והימלטות ממנו, דבר זה בא לידי ביטוי גם ביציאה הגשמית שנאמר בה "כי ברח העם".

זהו תוכן הכתוב "כה אמר ה', זכרתי לך חסד נעוריך, אהבת כלולותיך, לכתן אחרי במדבר בארץ לא זרועה": הליכת בני ישראל אחרי הקב"ה בשלב הראשון של היציאה ממצרים הייתה לא על-פי שכל. בני ישראל התמסרו אל הקב"ה והלכו אחריו במדבר, "בארץ לא זרועה", בלי לדעת לאן וכיצד הולכים, ולכן הליכה זו נחשבת כ"חסד" מצידם. דבר זה בא כתוצאה מהופעת האור האלוקי עליהם מלמעלה. ההתגלות העליונה עוררה בהם את האמונה הטהורה בקב"ה, והיא משכה אותם ללכת אחריו במלוא המרץ.

אותנו אליו, ואילו "אחריו" נרצה" פירושו שאנו מעצמנו נרצה אחריו. בנוסף, "משכני" הוא לשון יחיד, ואילו "נרצה" הוא לשון רבים.

הסבר הדברים (לקוטי תורה ויקרא ב, ד): "משכני" רומז לזמן יציאת מצרים. היציאה ממצרים נעשתה על ידי הקב"ה, והוא זה ש"משך" את בני ישראל מלמעלה והוציא אותם מטומאת מצרים. לכן תיבת "משכני" מתייחסת אליו, והיא הבקשה שהוא ימשוך אותנו. זהו גם תוכנה של פעולת המשיכה, כמו בקניין משיכה: היא אינה משנה את מהותו של החפץ, אלא רק מעבירה אותו מרשות לרשות. כך גם היציאה ממצרים שנעשתה על ידי התגלות מלמעלה לא פעלה שינוי פנימי במהותם של ישראל, שהרי הם עצמם לא הודרכו עדיין; הם רק יצאו מרשות "ערות הארץ" לרשות הקדושה.

זו הסיבה לכך ש"משכני" הוא בלשון יחיד. ההתגלות האלוקית מלמעלה המושכת את האדם, מאירה ומתגלה בנפש האלוקית בלבד, אולם הנפש הבהמית אינה 'כלי' ראוי להרגשת הגילוי העליון.

לעומת זה, "אחריו" נרצה" היא העבודה של ספירת העומר. אחרי ה'משיכה' מלמעלה המעוררת את הנפש האלוקית של היהודי להתקרב לקב"ה, האדם צריך לעבוד בכוחות עצמו לברר ולזכך את נפשו הבהמית, לתקן את פרטי כוחותיו הטבעיים ולקשר אותם לאלוקות. ועל ידי עבודה זו של האדם, "אחריו" נרצה" – לשון רבים: הן הנפש האלוקית הן הנפש הבהמית יורצו אחרי הקב"ה. על שלב זה

אומר הכתוב "נרצה": לא רק משיכה ("משכני") שהיא העברה מרשות לרשות בלבד, אלא ריצה ("נרצה") – שהיא בתוקף רב. כיוון שבשלב זה הנפש הבהמית שותפה לדבקות בה', לכן הדבקות וההתלהבות חזקות יותר. וכידוע, בנפש הבהמית טמונות עצמות חזקות יותר מאלו של הנפש האלוקית, כנאמר "ורב תבואות בכח שור" (משלי יד, ד), ולכן כאשר היא מעורבת ושותפה לעבודת ה' נעשית העבודה בחיות והתלהבות מרובה.

כוח וחיות

לאחר שני שלבים אלו מגיע השלב השלישי, שהוא תכלית התהליך – מתן תורה בחודש סיון.

במתן תורה הייתה ההתגלות ממדרגת "אנכי (ה' אלוקיך)", היינו "אני בעצמי" – עצמיותו של הקב"ה ממש (כשם שבן-אדם, להבדיל, האומר "אנכי", כוונתו לומר "אני בעצמי"). כלומר, במעמד הר סיני הכניס הקב"ה את כל עצמיותו בתורה ובמצוות, ובאמצעותן אנו 'תופסים' את הקב"ה עצמו, כפי שהוא למעלה מכל צמצום וירידה – עצמותו ממש.

אמנם עניינה של התורה הוא הבנה והשגה, אולם מבואר בחסידות (המשך תרס"ו עמ' כב ואילך) ששורשה של התורה הוא עצמיותו של הקב"ה ממש. מכיוון שהקב"ה בלתי מוגבל לגמרי, הוא הכניס את כל עצמיותו בדברי התורה שלפנינו. זה החידוש הגדול של מתן תורה: גם בתורה כפי שהיא מצומצמת לפי ערך שכל הנבראים, הכניס הקב"ה את עצמותו ממש. ועל דרך זה במצוות: שורשן הוא בעצמותו של הקב"ה ממש. במצוות אלו הכניס הקב"ה את הרוממות והעצמיות שלו. ולמרות שהתורה עוסקת בעניינים גשמיים מוגבלים, והמצוות הן ציוויים ופקודות המיושמים בפעולות גשמיות מוגבלות,

מכל מקום, תורה זו היא תורתו של הקב"ה עצמו, כנוסח ברכת התורה – "ונתן לנו את תורתו". אם כן, על ידי לימוד תורה זו וקיום מצוות אלו, היהודי 'תופס' את הקב"ה כפי שהוא בעצמיותו ממש. וממשיך ואומר הכתוב "אנכי – ה' אלוקיך": התגלות עצומה זו מבחינת "אנכי" נעשית "אלוקיך" – הכוח והחיות שלך, של כל יהודי בפרט. על ידי לימוד התורה בהבנה והשגה וקיום המצוות כרצון הקב"ה, בחינת ה"אנכי" נעשית חיותו של האדם ממש, היא הכוח המפעם בתוכו ומחיהו (לקוטי תורה שלח מ, ג).

לכן ממשיך הכתוב בשיר השירים ואומר ("משכני אחריו נרצה") – "הביאני המלך חדריו". בנתינת התורה והמצוות לעם ישראל, הקב"ה מביא אותנו אל חדרו. על ידי לימוד התורה וקיום המצוות שניתנו בסני, מתאחדים ישראל באיחוד מוחלט עם המלך עצמו. שלב זה מסיים ומשלים את מטרת היציאה ממצרים – ההתאחדות המוחלטת של ישראל עם הקב"ה.

בחינה נעלית זו אינה נמשכת על ידי עבודת האדם ובכוחו. התגלות זו באה מלמעלה – מהקב"ה. ומכל מקום, התגלותה באדם היא רק לאחר סיום עבודתו בזיון מידותיו מזהמת מצרים. כמבואר בחסידות, עבודת האדם בכוחה להגיע ל"מ"ט שערי בינה, אולם את "שער הנו"ן" שלמעלה מהשתלשלות – האדם אינו יכול להשיג בכוחות עצמו. אף-על-פי-כן, גם שער הנו"ן המתגלה מלמעלה נמשך רק לאדם שעבד ככל יכולתו והגיע ל"מ"ט שערי בינה. אז, כאשר הוא בבחינת 'כלי' לאור האלוהי, מופיע ומתגלה

על ידי לימוד התורה וקיום המצוות שניתנו בסני, מתאחדים ישראל באיחוד מוחלט עם המלך עצמו. שלב זה מסיים ומשלים את מטרת היציאה ממצרים – ההתאחדות המוחלטת של ישראל עם הקב"ה.

מלמעלה האור העליון שלמעלה מהשגת האדם. בכך מבאר אדמו"ר הזקן (לקוטי תורה שיר השירים לה, ג) את הנאמר "תספרו חמישים יום". לכאורה, "הרי אין סופרין רק מ"ט ימים... ויום החמישים אין סופרין בשבועות... כי לשם אין מגיע כלל מעשה התחתונים ואין בנו כח להמשיכו על ידי ספירה אלא הוא נמשך מאליו וממילא בלי ספירה שלנו?

"אלא שעם כל זה אינו נמשך אלא בהקדים תחלה ספירת העומר מ"ט ימים. דהיינו אחר שיאיר ויומשך... מה שבכח האדם להמשיך... אזי דווקא שורה ונמשך גם כן ממילא מה שלמעלה מהשתלשלות... ולכן נאמר תספרו חמישים יום כו' שמעלה עלינו הכתוב כאלו המשכנו יום החמישים... לפי שיום החמישים והתגלותו... תלוי גם כן בספירת מ"ט ימים תחלה".

נמצא, ששלושת הזמנים – פסח, ספירת העומר וחג השבועות – הם תהליך אחד הנמשך בשלושה שלבים-מועדים שונים. בפסח הקב"ה מוציא את בני ישראל מטומאת מצרים מלמעלה למטה – "משכני"; אחר כך בספירת העומר בני ישראל עובדים בכוחות עצמם להזדכך ולטהר נפשם מטומאה זו מלמטה למעלה – "אחריו" נרצה"; ואחר כך מגיע מלמעלה הגילוי העצום של מתן תורה החודר אל תוך פנימיותם, עד שבני ישראל מתאחדים באיחוד מוחלט עם הקב"ה – "הביאני המלך חדריו".

שלוש הדרגות בכל יום

כידוע, עניינה של יציאת מצרים קיים בעבודתו הפרטית של כל יהודי בכל יום. ובלשון המשנה: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים", ואדמו"ר הזקן מוסיף בספר התניא (פרק מז) ואומר "בכל יום ויום". וכמבואר שם, העבודה הרוחנית

מכשירים את הלבבות

זה קורה מדי יום ביומו • צוותים של חסידי חב"ד שעברו לשם כך הדרכה הלכתית ומקצועית ובידיהם מכשור מיוחד – פוקדים בתים שונים בכל רחבי הארץ ובתום מבצע בזק שנמשך שעותיים הופכים את המטבח לכשר • זוהי לא פעולה חד פעמית אלא מהפך שמתבצע בלב הבית ונותן את אותותיו על כל הנפשות הפועלות בו • כך הפך המבצע שעליו הכריז הרבי לפני עשרות שנים ליעיל, אפקטיבי ומכה גלים • שיחה בלתי אמצעית עם החסידים המרכזים את המבצע ויוצאים בעצמם להכשרות מדי ערב

יצחק הורוויץ

ההסתערות.

עת ערב נעימה בשכונת היוקרה התל אביבית ואל מול הדלת של הווילה המהודרת נאספים ארבעה אנשים: נהג הסעות, איש עסקים, יהלומן ואברך כולל. הם מחזיקים בידיהם מבערי גז, סירים ענקיים, חומרי ניקיון ועוד ציוד. רגע לפני

אין מדובר בצוות ביטחוני או בצוות ניקיון. מדובר בצוות של מתנדבים חסידי חב"ד, רגע לפני שהם פותחים במבצע הכשרת המטבח בבית והפיכתו לכשר.

הדלת נפתחת ואת פני הבאים מקבלים בני המשפחה, האב עורך דין, האם פסיכולוגית קלינית והילדים בגיל ההתבגרות, שמוכנים לבוא ולסייע ועוקבים בעניין אחרי הפעילים. הללו מסתערים על המטבח ומתחילים למיין את הכלים הרבים של המשפחה. ממלאים את הסיר הגדול במים ושופתים אותם על האש. הסיר מתחיל לבעבע והכלים נכנסים אליו אחד אחד.

"הסכין הזאת נגעה ישירות באש?", מצביע הרכז של הצוות על אחד מכלי המנגל המונחים בחצר. "זה דורש ליבון במבער הגז", הוא מסביר. בידו השנייה הוא מרים צלחת: "תראה, הסרוגים הזה אמנם עשוי מפורצלן, אבל הודות לציפוי הלכה שיש עליו הוא ניתן להכשרה". הוא מסביר ומוסיף: "בניגוד למה שלפעמים חוששים לא צריך שום דבר לזרוק פה. הכל ניתן להכשרה ויהיה לכם מטבח מהודר".

בני המשפחה עוקבים בעניין, שומעים הסברים ומושיטים פה ושם סיוע מהוסס. הם חילונים לכאורה, גלויי ראש אבל הם החליטו לשמור כשרות. "אמנם גדלנו בבית חילוני", מספרת האם, "אבל בית מסורתי ושומר כשרות. עד היום הדלקנו נרות שבת ואנו עורכים קידוש כל שבת, אבל לא שמרנו כשרות. עכשיו הילדים גדלים, הם שאלו שאלות והחלטנו שאנו חייבים למענם לחזק את הקשר שלנו ליהדות. זה אחד הצעדים הראשונים שלנו".

לקראת סיום, ראש הצוות מעביר שיעור קצר כיצד להמשיך ולשמור על כשרות הכלים, הכללים פשוטים לא מורכבים מדי, להפריד בין בשר וחלב, לבשל רק מוצרים כשרים כמובן. ועל כל שאלה נוספת, הנה יש טלפון להמשך שאלות ושמירה על קשר. זה רק אחד הערבים במבצע שגרתי של אחד מצוותי המתנדבים הרבים במוקד להכשרת המטבח, המנוהל על ידי חסידי חב"ד והשולח את זרועותיו לכל רחבי הארץ, מדין ועד אילת ומתל אביב עד ירושלים. מדי יום בימי השבוע יוצאים לדרך מספר צוותים כאלה המורכבים על טהרת המתנדבים כדי להכשיר את המטבחים, כשהכל נעשה בפיקוח והדרכת המו"ץ הגה"ח הרב דב טברדוביץ' שליט"א.

כשהלב מוכן

המבצע אינו מסתיים רק בהכשרת המטבח ותו לא. "המשפחה מקבלת במהלך הערב הנחיות מפורטות עם ספר הלכתי נגיש ופשוט להבנה, הכולל גם תמונות והסברים מפורטים על הלכות כשרות", אומר הרב אברהם, אחד הרכזים. "בנוסף אנחנו

מעניקים להם חוברת מתכונים כשרה שהופקה במיוחד לשם כך, המשלבת הדרכות בסיסיות בבישול וכוללת את כל יסודות הכשרות. מעבר לכך, אני מאמין בטוב שביהודי וברצונו האמיתי והכן לעבור שינוי ולעשות תשובה.

"כמובן תהליך ההכשרה הדרגתי. כשאדם מתקשר ומתעניין בהכשרת המטבח, אני מקפיד לשאול אותו מספר שאלות ולהבין מי הוא, מה מניע אותו ואיפה הוא נמצא בתהליך התשובה שלו, כדי שהתהליך יהיה רלוונטי עבורו והוא לא יישבר בקלות. היו גם לא מעט מקרים בהם אמרתי למשפחה: 'זה עדיין בלתי אפשרי. נדבר כשתהיו במקום הנכון'".

כך, למשל, הוא מספר: "לפני כחודש התקשרה אליי אישה מיישוב בהרי ירושלים. היא ביקשה שנגיע להכשיר לה את המטבח ועשתה מאמצים עילאיים לתאם את ההכשרה בהקדם. כשהגענו למקום, את הדלת פתח לנו בעלה ואמר שהוא לא מעוניין בהכשרה ורק אשתו בעניין. הוא היה אפילו תוקפני. הסברנו להם שבמצב כזה אין טעם להכשיר, מכיוון שממילא הכלי עלול להיטרף רגע אחרי שנכשיר אותו. נבוא כשהם יהיו מוכנים. אין כאן שום עניין של כפייה. זה צריך לבוא מהמשפחה, בלב שלם, תוך הבנת ההשלכות של התהליך".

אבל בדרך כלל קבלת הפנים רויית אהדה. "הסיפורים רבים", הוא אומר. "כל ערב אנו נפגשים עם משפחות שמאחוריהן רקע מרגש שהביא אותן להחליטה לשמור כשרות והם מתקשרים למוקד ומבקשים להכשיר את מטבחם. יש צוותי מתנדבים הפזורים ברחבי הארץ ועובדים במסירות נפש שלא על מנת לקבל פרס בשביל להכשיר מטבחים. זו לא עבודה טכנית אלא עבודה מרגשת שבה אתה חש שאתה קושר בני משפחה אל התורה והיהדות על כל המשתמע מכך.

"זה מדהים לראות", הוא מוסיף, "איך משפחה זרה פותחת את הדלת לצוות שלנו ומכניסה אותנו ללב הבית שהוא המטבח. אנו מחיים את הנשמה היהודית של אנשים. פתאום נדלק ניצוץ אצל יהודי כשאנחנו לא תמיד מבינים מה בדיוק הניע אותו להכשרת המטבח.

"הנה למשל", הוא מספר, "אישה חיפשה מידע על אירועי ל"ג בעומר בשכונה שלה למען הילדים שלה. היא ראתה קישור לאתר ההכשרות והחליטה באותו רגע שהיא מקבלת על עצמה כשרות. לא מזמן הגענו לביתם של זוג מבוגרים, עולים מרוסיה כבני 70, שכל חייהם אכלו טרף ממש, בשר בחלב, וגורו מכך. "בגיל המבוגר הזה הם החליטו שהם רוצים להתחבר לניצוץ היהודי שלהם ולאכול רק כשר. אנחנו רק שליחים והקב"ה רואה ללבב. זה מרשים מכיוון שכשרות היא לא מצווה חד פעמית. לעומת עצירה של דקות ספורות להנחת תפילין, פה מתבקש האדם לבצע מהפכה בחייו. הכשרת המטבח זו רק התחלה.

"היה מקרה אחד שהכשרנו מטבח באחד הקיבוצים באזורנו", אומר אחד המתנדבים הפעילים. "לאחר מכן אמרו לנו שגם יתחילו לשמור שבת. זה בבחינת מצווה גוררת מצווה".

קחו למשל את משפחת בליקמן, זוג צעיר פלוס תינוקת, משפחה של עולים חדשים שעלו מארצות הברית. האב סת', סעדיה בשמו העברי, הוא ממרילנד, ורעייתו מנייריורק שנולדה כבת רביעית למשפחה בת ארבעה-עשר ילדים. שניהם גדלו במשפחות דתיות והתרחקו במהלך השנים מהיהדות. הם חוו שנים של חיפושים והתרחקות עד ששבו ארצה ללמוד יהדות.

לבטים רבים ליוו את דרכם אבל הם החליטו שכאשר ייוולדו להם ילדים הם ירצו לגדלם בבית יהודי המבוסס על מצוות התורה. ארבע שנים התנהלו כמסורתיים עד שעם לידת בתם אביטל החליטו שהיא צריכה לגדול בבית כשר למהדרין. חיפוש קצר ברשת תחת המילים 'מטבח כשר', העלה לשמחתם הצעה ידידותית להכשרת המטבח תוך שעתיים, וכך הגיעו לצוות המכשירים של פעילי חב"ד שתיאמו להם תוך מספר ימים גם הכשרה של המטבח וגם את

הדרכה מדווקדת עם כל פרטי ההלכות. כנס הדרכה מיוחד לפעילי הכשרת המטבחים בראשות הגר"ד טברדוביץ'

"אני מתרגש" אמר סת' לפעילים בזמן שהצוות המיומן חבש כפפות והפשיל שרוולים. "אנחנו הולכים על זה עד הסוף". כן. זה הולך להיות עד הסוף או ליתר דיוק, זו רק ההתחלה של השיבה לשורשים.

בשליחות הרבי

כבר לפני שנים רבות הדגיש הרבי את החשיבות של השמירה על הכשרות, ובשנת תשל"ה כלל בין עשרת מבצעים הקודש עליהם הכריז, גם את מבצע 'כשרות האכילה והשתייה'. בשיחות קודשו פנה הרבי בקריאה נרגשת לבני ובנות ישראל שיתחזקו במיוחד במצוות הכשרות. כפי שהרבי הדגיש, אין זה רק עניין טכני אלא מצווה המשפיעה עמוק על לבו של האדם. הרבי הוסיף וציין כי אחת הסיבות להידרדרות הרוחנית בדורות האחרונים היא העדר שמירת הכשרות.

"מוסבר בספרי קודש (וגם בספרי מדעי-הטבע) שהתכונות הטבעיות של האדם, התריע הרבי, "מושפעות במידה רבה מסוג המאכלים והמשקאות שהוא אוכל ושותה. מפני שהמזון הופך, כידוע, לאחר העיכול להיות ידם ובשר כבשרו של האדם האוכל (כמבואר בתנאי פרק ז). וכשם שאיכות המזון משפיעה על בריאות הגוף, כך יש לדבר השפעה על תכונות האופי של הנפש. השפעתו השלילית של המזון הבלתי כשר אינה רק על התכונות הרגישות כי אם גם על השקפותיו השכליות.

"מובן אפוא, הטעים הרבי, "שלאכילת מאכלים לא כשרים יש השפעה מזיקה ביותר על העדינות והטהרה של השכל היהודי, עד כדי נטייה השקפתית-שכלית הפך השקפת התורה והאמונה".

"מתנדבים עובדים" במסירות נפש להכשיר מטבחים. זו לא עבודה טכנית אלא עבודה מרגשת שבה אתה חש שאתה קושר בני משפחה אל התורה והיהדות על כל המשתמע מכך"

הרבי טבע את האמרה שכשרות היא שומרת על "נפש בריאה בגוף בריא", והדגיש במיוחד את ההשפעה שיש לאוכל שאנו מכניסים לפינו על ילדים רכים ותינוקות ואף משפיעה על מראהו של הילד.

הרבי אף הודיע על רצונו להשתתף ולעזור לכל יהודי שיפנה בבקשת סיוע לשם סידור מטבח כשר כהלכה. לשם כך הוקמה בהוראת הרבי קרן מיוחדת שתשתתף בהוצאות הכשרת המטבח.

"החשיבות של אכילת כשר על הנפש היהודית מובאת במקורות רבים", מוסיף עוד אחד מהרכזים, "חכמינו דיברו על כך שהמאכלות האסורות גורמות לטמטום הלב, וכמובא רבות בהלכה ובספרי החסידות. ומסופר על האדמו"ר הרביעי בשושלת אדמו"רי ליובאוויטש, כ"ק אדמו"ר מהר"ש זי"ע, שערך נסיעה מיוחדת

לצרפת, רק בשביל להיכנס לחדרו של יהודי ששהה באחד המלונות ולהגיד לו 'יהודי, דע לך שיין נסך מטמטא את הלב והמוח'. "הרבי עסק בכך רבות ופעמים רבות ביקש ממבקריו שטרם שמרו מצוות לפתוח בשמירת כשרות. הרבי ראה בכך חשיבות עליונה לצורך הצלת הדורות והיה לפיכך החלוץ בדרכון והעלאת הצורך בהכשרת מטבחים".

חיבור לעם ישראל

אין זה עניין פשוט. מדובר בפרויקט לוגיסטי מסובך ועתיר הוצאות. הציוד הנדרש להכשרת המטבחים כבד ויקר ויש צורך בהדרכה מסודרת של הצוותים ובהנעת מערך המכשירים. כל אלו הקשו על המלאכה.

"לכן", מספר הרכז, "במשך שנים רבות בארץ ישראל רק אחד מעיר ושניים ממשפחה עסקו בכך. מספר אברכים בירושלים, עוד כמה ברחבי הארץ, וזהו. ארך זמן עד שהדבר התארגן בצורה ארצית וממוסדת. לשם כך נרתם נדבן דגול שהוויל מכספו להפעלת המערך. במסגרת זו נוסד מוקד פניות טלפוני להכשרת מטבחים. הפניות למוקד מועברות לרכז המקומי השולח את מתנדביו להכשרת מטבחים כשאת כל הציוד הנדרש מספק המוקד.

"במקביל, אגף הכשרות הכשיר בקורס ייחודי למעלה משבע מאות מתנדבים שיוצאים מדי ערב להכשרות ועד כה הוכשרו על ידם כבר מאות מטבחים בכל רחבי הארץ".

הקורס לפעילים שנבנה בפיקוח הרב טברדוביץ' כולל בדרך כלל שני מפגשים: האחד, מקצועי - המלמד ומכשיר את הפעיל כיצד מכשירים את המטבח באופן מעשי; השני, הלכתי - המסביר את עקרונות ההלכה. בנוסף, יצאה לאור חוברת מפורטת ויזואלית המסבירה כיצד יש לנהוג בהכשרת כל כלי

המחשות ויזואליות מדויקות. דפים מתוך המדריך המרהיב המוגש בכל אחד מהבתים שבהם נערכת הכשרה

"בעבר סברו שהכשרת מטבח היא עניין מורכב הנמשך על פני מספר ימים. כשהפעילים גילו שלאחר רכישת המיומנות הנדרשת, הדבר לא אורך יותר משעתיים, התרבו המתנדבים"

על פני מספר ימים. הפעילים חששו שיהיה עליהם לעמוד שעות רבות על הרגליים כדי להכשיר מטבח. כשהפעילים גילו שלאחר רכישת המיומנות הנדרשת, הדבר לא אורך יותר משעתיים, התרבו המתנדבים. לכן חשוב לנו תמיד שיגיעו למבצע הכשרה לפחות צוות של שלושה אנשים. כך שהכל קורה בבת אחת ובמהירות.

"מאידך, העניין הזה היווה גם מכשול אצל אנשים שרצו להכשיר את מטבחם וחששו שזה עניין ממושך וכבד. בין היתר, פתחנו במסע פרסום ברשתות החברתיות לאנשים על 'הכשרת מטבח תוך שעות'. זה גם הקל על אנשים להסכים ולהיענות להכשרת המטבח שלהם."

"מה שמיוחד בעבודה הזו", מספר לנו הרב יוסף, אחד הרכזים באזור הדרום, "הוא החיבור לעם ישראל ושל עם ישראל בינו לבין עצמו. הרבה פעמים אנו מגיעים למטבח ומגלים שבאמצעות הכשרת המטבח יצרנו חיבור בתוך המשפחה. בין איש לאשתו, בין אב לבנו, ולפעמים גם בין חברים. הייתה למשל משפחה בה ביקרנו שהאם סיפרה כי הבן שלה חזר בתשובה ומאז אינו אוכל אצלה, אבל עכשיו אחרי שאנו הכשרנו את המטבח - היא ומשפחת הבן ישובו ויאכלו יחד. האין זה חיבור אמיתי בין לבבות? אנו מרגישים הרבה פעמים לאחר הכשרת המטבח ששורה רוח של טהרה על הבית", הוא אומר.

למעשה, כפי שמתברר מסקר שנערך על ידי 'רושניק מחקרי שווקים', קרוב למחצית מהציבור שאינו שומר תורה ומצוות, מצהיר שחשוב לו להקפיד על מטבח כשר בביתו. רובם אינם אוכלים בשר וחלב. רבים מאוד, לפחות כעשרה אחוזים, מכלל הציבור הכללי בישראל מעוניינים שיגיע צוות הכשרה לביתם וידיריך אותם כיצד לשמור כשרות. וכארבעה מכל עשרה מצהירים שחשוב להם במידה רבה שילדיהם יקפידו על כשרות.

הנתונים האלה מצביעים על כך שרבים מאוד גם מבין אלה שאינם שומרים כשרות מעוניינים בהכשרת המטבח שלהם. יש רק צורך לשבור את החומות ולהגיע אליהם. "ואת זה אנו מנסים לעשות", מסיים הרב יוסף.

התוצאות הברורות מדברות בעד עצמן. ■

להצטרפות להתנדבות בהכשרות
מטבחים: 072-279-2086

עקרוני משתדלים ככל הניתן שהאיש המכשיר את מטבחו לא יאלץ להיפרד מכלים שיש לו; אנו אכן כמעט ולא זורקים כלים, כמוכן בהסתמך על הפוסקים. לעצמנו נחמיר, אבל לא כאן."

"היה עלינו להפריך מיתוסים גם אצל הפעילים וגם אצל אלה שרצו להכשיר את מטבחם", מספר אחד הפעילים. "בעבר סברו שהכשרת מטבח היא עניין מורכב הנמשך

ובכל מצב.

"אמנם כל אחד מאיתנו", מספר אחד הפעילים, "יודע מהבית את כללי הכשרות וההכשרה, ומי לא מכשיר את מטבחו בפסח? אך יתכן ויש הבקיאיים בהנהגות והידורים בעוד שבכל הקשור לציבור הכללי יש להסתמך על בסיס ההלכה. לפי הדרכת הרב טברדוביץ', אנו מסתמכים בעניין זה גם על פסקי הלכה של הגר"ע יוסף, הגר"מ פיינשטיין ועוד. באופן

הציבור מול היחיד

מי חשוב יותר: הציבור או היחיד, הפרט או הכלל? • על צדיק גמור שאוהב רשע גמור • ועל תשובתו של הגראי"ל שטיינמן זצ"ל אל הגביר שרצה להיות עמו במחיצתו • התוועדות ליימי ספירת העומר

בלבד, התמונה הכללית של עם ישראל חסרה. יש הלכה שממחישה את זה בצורה מצמררת: הרמב"ם כותב "אם אמרו להם גויים, תנו לנו אחד מכם ונהרגנו ואם לאו נהרוג כולכם - יהרגו כולם ואל ימסרו נפש אחת מישראל". ויותר מכך: גם אם נקבו בשמו של יהודי פלוני, והוא איננו מחויב מיתה על פי דין, "יהרגו כולם ואל ימסרו להם נפש אחת מישראל".

התמיהה זועקת: מדוע? איך ייתכן שחיי היחיד שווים במשקלם לחיי הרבים? התשובה היא שמצד הנשמה של היהודי ומצד 'אחדות ישראל', כל אחד הוא חלק מהמהות הכללית של עם ישראל כולו ובלעדיו המהות כולה חסרה.

הרה"ק רבי ישראל מרז'ין זי"ע התבטא פעם ש"צדיק שאינו גמור מסוגל לאהוב רשע שאינו גמור, אך צדיק גמור אוהב אפילו רשע גמור". הוא אוהב אותו בגלל שהוא רואה איך עם ישראל שלם דווקא יחד אתו.

עלינו לדעת שיש בנו את שני החלקים הנזכרים: מצד נשמתנו כל אחד מאיתנו הוא מציאות אחת עם כלל ישראל שבה איננו ניכרים לעצמנו, אך יש גם את הצד שבו אנו ניכרים בפני עצמנו. והנה חזרנו למושגי האחדות והייחודיות, וכמו ספירת העומר שבה כל יום הוא חלק מהשלם, אך גם נחשב למצווה בפני עצמו.

מסורת היחיד

בשנת תשל"ט התרחשה באיראן המהפכה בה הקיץ הקץ על שלטון השאה ואת מקומו תפסו בהנהגת המדינה מוסלמים קנאיים בראשות חומייני. תקופה קצרה קודם לכן ניהל הרבי מבצע שלם להוצאת ילדים יהודיים אל מחוץ לגבולות איראן. כך הועברו מאות ילדים לארצות הברית, שם הוקם עבורם מוסד בו לימדו בפרסית וסיפקו להם את כל צרכיהם, החומריים והרוחניים.

כמה ימים לפני פסח של אותה השנה, קיבלה הנהלת המוסד הנחיה מהרבי: "לא לשכוח להכין עבורם אורז לחג הפסח". על אף שבני אשכנז נזהרים מאכילת קטניות בפסח, הרבי דאג שילדי איראן שנהגו בדבר היתר, ימשיכו לקבל אורז כחלק מהתפריט גם בפסח. וכפי שאמרנו, עם ישראל מהווה מציאות אחת שלימה, ולצד זאת יש גם מקום לייחודיות ולשוני במנהגים והליכות. "א-ל דעות ה'".

מספרים גם על החסיד רבי ניסן נמנוב זצ"ל, המשפיע בשיבת תומכי תמימים בצרפת, שכשקרב חודש אלול הורה לבחורי הישיבה מבני עדות המזרח שימשיכו במנהגם לומר סליחות לכל אורך החודש. רבי ניסן עצמו הגדיל לעשות ומדי יום התייצב לפנות בוקר לסליחות, רק כדי

מצות ספירת העומר נוגעת במושגי האחדות והייחודיות. שני מושגים שלעיתים נראים לנו כמתנגשים זה בזה.

על אף שכמובן יש מעלה מיוחדת המושגת רק בספירה מלאה של "שבע שבתות תמימות", בכל זאת נראה מדברי כמה מרבתינו הראשונים שכל יום ויום נחשב למצווה בפני עצמה. ולפי דרכנו נלמד מכאן לימוד חשוב אודות שני הצדדים - אחדות מול ייחודיות, הציבור או היחיד.

אחת הדילמות המרכזיות בניהול מערכת גדולה כמדינה, קהילה ואפילו משפחה היא שאלת טובת הפרט אל מול טובת הכלל. כל זמן שאין התנגשות ביניהן, המצב הוא אידיאלי ויש לשאוף לספק הן את טובת הכלל והן את טובת הפרט. אך כשמתעורר ניגוד אינטרסים ביניהן, חייבים לבכר אחת על פני רעותה.

לדוגמה: כשמדינה רוצה לסלול כביש חדש שיקצר משמעותית את הנסיעה עבור ציבור גדול של נוסעים, אך יהווה מטרד חמור לכמה משפחות המתגוררות בסמוך, פעמים שחייבים להכריע טובתו של מי גוברת. כך גם במצב בו לתלמיד מסוים תצמח תועלת גדולה מהישארות במוסד החינוכי בו הוא מתחנך, אך יש חשש שתלמידים אחרים ייפגעו מהישארותו, מתעוררת הדילמה במלוא חריפותה - טובתו של מי צריכה להידחות מפני טובת האחר.

בלי להכריע כעת בשאלה כבדת משקל זו, הדברים מובילים אותנו לנסות לתהות על פשר המושג התורני-הלכתי השגור על לשוננו - 'ציבור'.

מהו בעצם 'ציבור'? מי שחוקר את העניין הזה הוא הגאון הרוג'ובי. הוא שואל: האם 'ציבור' הוא בעצם צירוף של הרבה פרטים - ריבוי כמות, או שכאשר מתקבצים כמה פרטים יחד הם הופכים להיות מהות אחת, שונה ומיוחדת של 'ציבור' - ריבוי איכותי ולא אוסף של יחידים בלבד. השאלה מעניינת ולא ניכנס כרגע להוכחות שהוא מביא ממרחבי הש"ס. לענייננו, ההכרעה בחסידות היא שה'ציבור' של עם ישראל כולו הוא גם מציאות אחת שלמעלה מפרטים וגם ריבוי פרטים שכל אחד עומד וניכר לעצמו.

אולי אפשר לנסח את זה כך: מצד 'אחדות ישראל' אנו כמציאות אחת שאין בה פרטים והיא בלתי ניתנת להפרדה, אך מצד 'אהבת ישראל' כל אחד חשוב בפני עצמו. והדברים עולים בקנה אחד: הסיבה לכך שבמשקפיים של 'אחדות ישראל' כולנו מרכיבים מציאות אחת בלבד, היא כי מצד האמת כולנו מהווים שלימות אחת עד שבלעדי יהודי אחד

המשך מעמוד 3

של היציאה מהמצרים וההגבלות של הגוף והנפש הבהמית קיימת באדם בכל יום ויום. וכיוון שהיציאה ממצרים היא תהליך המורכב משלושה שלבים כנ"ל, אם כן גם היציאה מהמצרים וההגבלות בכל יום ויום כוללת שלושה שלבים אלה.

השלב הראשון הוא כאשר יהודי מתעורר משנתו. מיד כאשר פוקח את עיניו הוא אומר "מודה אני לפניך". משמעותה של אמירה זו היא התמסרות כללית של האדם לקב"ה. הודאה זו אינה עניין של לימוד והתבוננות שכלית. אדרבה, לפני אמירת ברכות התורה אסור ליהודי ללמוד תורה. יתרה מכך: הודאה זו קודמת אפילו לנטילת ידיים של שחרית, כאשר עדיין טומאה שורה על ידיו. עניינה של ההודאה הוא לא לטהר את האדם, אלא להצביע על כך שגם במצבו זה כאשר הוא עדיין בטומאתו, מכל מקום הוא מוסר את עצמו בהודאה ובהתבטלות לקב"ה. זאת בדוגמת השלב הראשון של יציאת מצרים, שלמרות שלא פסקה זיהומתם של ישראל והטומאה הייתה עדיין בתוכם, מכל מקום הם התבטלו לקב"ה והלכו אחריו "במדבר בארץ לא זרועה", מעל כל חישובי השכל.

אבל כל זה הוא השלב הראשון של עבודת ה'. אחרי התבטלות נעלית זו, צריך האדם לעבוד ולטהר את עצמו. החל מנטילת ידיים ושאר ההכנות לתפלה, כולל ההתבוננות ברוממות האל ובשפלות האדם, ואחר כך ההתבוננות בתיבות התפלה עצמה. ובזה גופא קיימים כמה שלבים – פסוקי דזמרה, ברכות קריאת שמע וקריאת שמע. רק על ידי ההתבוננות בגדולת ואחדות ה', ביכולת האדם לבוא ל"ואהבת את ה' אלוהיך בכל לבבך", "בשני יצריך" – לפעול על נפשו הבהמית שגם היא תתעורר לאהבת ה'. זאת בדוגמת העבודה של ספירת העומר, עבודת ההתבוננות הפועלת שינוי גם במידותיה של הנפש הבהמית.

אחרי שני שלבים אלה בא האדם לשמונה-עשרה. בתפילת שמונה-עשרה האדם עומד "כעבדא קמיה מריה" – בבחינת ביטול במציאות ממש, עד שהוא אינו מסוגל אפילו לדבר מעצמו. כל דיבוריו הם "אדני שפתי תפתח" – כעונה אחר הקורא.

כשם שבמתן תורה פעלה ההתגלות העצומה ביטול מוחלט בבני ישראל, כך גם בשעת תפילת שמונה-עשרה האדם עומד בביטול מוחלט. וכשם שבמתן תורה הגילוי הנעלה חדר לגמרי אל תוך מציאותם עד שבחינת ה"אנכי" נעשתה "אלוקיך" – כוחם וחיותם של ישראל, כך גם ההרגשה של "דע לפני מי אתה עומד" בשעת תפילת שמונה-עשרה חודרת אל תוך מציאות האדם. מצד אחד, האדם עומד לפני המלך הקב"ה ומתפלל בביטול מוחלט "כעבדא קמיה מריה", ומצד שני, על מה הוא מתפלל? הוא מבקש את צרכיו הפרטיים. הוא לא 'בורח' ממציאותו כבשר ודם הנצרך לפרנסה, רפואה וכו'; להפך, הוא מרגיש שענייניו האישיים הם חלק מהשלמת המטרה האלוהית.

זוהי התכלית של יציאת מצרים: לצאת מזוהמת מצרים ולעלות ולהתקשר עם הקב"ה עצמו, עד שגם צרכיו הפרטיים והגשמיים של האדם יהיו חדורים בביטול המוחלט אל הקב"ה.

(על פי לקוטי שיחות חלק א, פרשת אמור.)

אוצר לקוטי שיחות – מועדים, שיחה א לספירת העומר)

לשהות יחד עמהם בעת שאמרו סליחות כמנהגם.

כשיודעים וזוכרים שלכל אחד מאיתנו יש את שליחותו האישית, שכל ספירה וספירה היא מצווה בפני עצמה ושדווקא עמה מגיעים ל"שבע שבתות תמימות", אנו שומטים את הקרקע עליה גדלה ומתרבה הקנאה. ברגע שאני יודע שיש לי את שליחותי ואיש לא יוכל לגעת בה, אם כן קנאה מניין? הרי ככל שחברי מצליח, הוא לא יוכל לעשות את מה שעליי הוטל לעשות, כך שהערך שלי הוא בלתי ניתן לערעור.

כך מסבירים את הנאמר בתפילה: "עושה שלום במרומיו". למעלה, יודע כל אחד מהו תפקידו האישי וממילא הם חיים בשלום זה עם זה.

הידיעה שיש לנו שליחות עליונה בחשיבותה, הנוגעת לשלימות עצמו ושלימות רצונו של הקב"ה, היא גם התרופה הכי טובה נגד דיכאון ומרמור הנובעים מתחושת חוסר ערך וחשיבות.

כך נאמר בתהלים: "הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם, מונה מספר לכוכבים, לכולם שמות יקרא". על פניו לא נראה שיש קשר בין הרפואה לשבורי לב ובין ההמשך בו נאמר שהשי"ת סופר כל כוכב וכוכב ומעניק לו שם. אך האמת היא שיש קשר הדוק בין הדברים: כשאדם הוא שבור לב ונדכה בשל מחשבות על חוסר ערך וחשיבות אמיתיים אצל הקב"ה, כדאי שידע שהשי"ת מחשיב אפילו את הכוכבים הדוממים שכמותם יש במספר עצום. אם כך, על האדם לערוך קל וחומר ולהסיק מהי החשיבות שלו אצל הקב"ה וכך יכיר שהיא אין סופית. כל יהודי הוא כל עולמו של השי"ת אשר "יצרנוהו כאישון עינו" ואוהב אותו כאילו הוא בנו יחידו שנולד לו לעת זקנותו.

עמו במחיצתו

מסופר שגביר גדול נכנס אל הגראי"ל שטיינמן זצ"ל אשר ביקשו לתרום חצי מיליון דולר לטובת נזקקים וצרכים נוספים. "כבוד הרב, אני מוכן לתת זאת אבל בתנאי של 'עמו במחיצתו'", כשכוונתו כמובן הייתה להיות אחרי 'מאה ועשרים' במחיצתו של הרב בגן עדן. הגראי"ל שטיינמן הרהר רגע ואז אמר: "אני מוכן, אבל רק אם תתרום ארבעה מיליון דולר". "זה בלתי אפשרי", השיב הגביר.

אחר כך שאלו מקורביו של ראש הישיבה את רבם: ממה נפשך, אם אתם מסכימים לתנאי, מדוע לא הסכמתם בחצי מיליון דולר; ואם לאו, מדוע זה ישתנה בארבעה מיליון? השיב ראש הישיבה: אם היה מוכן לתת ארבעה מיליון, מעל ומעבר למה שהייתה לו נכונות לתת, הייתי מסכים לתנאי בגלל שאני הייתי רוצה להיות אתו במחיצתו.

על כל אחד מאיתנו לדעת שכשהוא עושה את המקסימום שלו ואפילו מעבר לכך, והוא מוסר את נפשו למען מיליון שליחותו בעולם, אין קץ למעלתו והוא גם פועל את ה"תמימות" והשלמות בכלל ישראל, בציבור כולו.

יהי רצון שנתאחד כולנו ונפעל בהרמוניה מלאה ומתוך התמסרות רבה, כאשר כל אחד ייתן את חלקו במנגינה האלוהית, וכך נזכה במהרה להחיש את גאולתנו ולהביא סוף סוף את משיח צדקנו. ■

אלפי יעדים,
נתיב אחד!

נתיב מדיה - היחיד שמגיע לכל בתי הכנסת בארץ!

אלפי בתי כנסת
נהנים כל שבוע
מחלוקת עלוני השבת
בצורה הטובה
והמשתלמת ביותר.

רוצה שהעלון שלך יגיע ליעד?
טלפון אחד והוא בנתיב הנכון.
074-703-5009

נתיב מדיה

גאון וקדוש

עדויות נפלאות על גאונותו העצומה של אור שבעת הימים, מורנו הבעל שם טוב זי"ע • לפנינו טעימה מתוך הספר 'המאורות הגדולים' לתולדותיהם של מורנו הבעש"ט זי"ע ובחיר תלמידיו הרה"ק רבי דוב בער, המגיד ממזריטש זי"ע, מאת בנימין ליפקין ויאיר וינשטוק, שעתיד לראות אור בע"ה בקרוב בהוצאת 'מעיינות יך'

השל"ה). אמר לו הגאון: זה הרי ידוע לי. אחר כך אמר לו הבעש"ט: הווי מתונים בדין. ושניהם נסעו לדרכם.

גאון זה שהיה רב בגלילות המחוז שלו נסע מדי פעם במקומות השייכים לגליל שלו, בהתאם למנהג שרב הגליל היה מבקר את הגלילות בכל שנה. בהגיעו לאחד המקומות התלוננו בפניו שיש אצלם בחור אחד שאינם מכירים אותו המחזיק אצלם בית מציגה של יי"ש. הם סיפרו כי הוא תמיד מקשט את עצמו ופעם שלח אחד התושבים את אשתו לקנות ממנו יי"ש ושהתה אצלו זמן מרובה יותר מהרגיל וחושדים אותו בעבירה.

הגאון שמע את דבריהם והיה נראה לו שיש מעט יסוד לדבריהם. שלח אחר הבחור לבוא אליו. לאחר שהגיע סיפר לו הגאון מה שהתלוננו אצלו עליו וביקש ממנו להודות, אך הבחור ענה שאינו יודע משום דבר. הגאון החל לאיים עליו אך הלה באחת שאינו יודע משום דבר. לבסוף הלכו אותו במלקות אך הבחור עמד בדבריו.

הגאון נסע משם אך לא היה מסוגל להסיח דעתו מכל הענין. הרהר לעצמו כי מה טוב היה אם היה רואה כעת שוב את הבעש"ט שהיה מעמידו על האמת והיה אומר לו איך להתנהג בזה.

בנסיעתו, בעודו טרוד ומתעמק בדבר, והנה הבעש"ט נוסע לקראתו. הפעם אמר לעגלון לעצור את העגלה, ירד מן העגלה וביקש מהבעש"ט לעצור. עשה הבעש"ט כמבוקשו ועצר את מרכבתו. הגאון החל לספר לו את כל מה שקרה וכי הלכו את הבחור במלקות והבחור לא הודה כלל, ולכן אינו יודע מה לעשות.

שמע הבעש"ט את סיפורו והשיב לו: הרי אמרתי לכם שתהיו מתונים בדין. כן אמר לו עוד: ידוע שיש ל"ו צדיקים בכל דור ותדעו שבחור זה בעל המציגה הוא הגדול שבהם. כאשר שמע זאת הגאון ציוה על עגלון לחזור כי רוצה הוא לבקש מחילה ממנו ולהודיע לכולם על טהרתו ושאינו בו שום חטא ועון כלל ח"ו.

בבואו לבית המציגה כדי להיפגש עם אותו בחור, להתנצל בפניו ולבקש ממנו מחילה, לא מצא אותו ואיש אינו יודע לאן נעלם. הגאון הודיע לכולם על מהותו וקדושתו של בעל המציגה, ואילו הוא עצמו נעשה מקושר גדול להבעש"ט (לקוטי סיפורים, עמ' מ).

איש אחד חכם גדול ובקי בכל הש"ס ופוסקים היה בעיר מגוריו של הבעש"ט ולא היה נשמע לדברי הבעש"ט ולא האמין בהשגתו הגדולה.

הבעש"ט היה חושק מאוד לקרבו אליו. פעם אחת למד זה החכם הלכה עמוקה ודיבור תוספות אחד, ולא הבין את דברי התוספות, ונתקשה מאוד בעיון גדול כמה שבועות להבין את דברי התוספות ולא עלתה בידו, ונצטער מאוד על זה.

והנה בלילה אחד ראה בחלומו והנה מעלין אותו לעולמות עליונים, וראה שמעלין אותו היכל לפניו מהיכל עד שכהו עיניו מלראות גודל האורות עליונים והיה סוגר עיניו, עד שהכניסוהו להיכל פנימי אחד ואמרו לו: פתח עיניך. פתח עיניו וראה הרבה חכמים גדולים וצדיקים יושבים ועוסקים בתורה, והבעש"ט יושב בראש כולם.

אמר לו הבעש"ט, למה אתה מתקשה כל כך להבין את דברי התוס', הלא הפשט הוא כך וכך.

ויהי בבוקר כשניעור משנתו, לקח הגמרא והיה מעיין בדבור התוספות, וראה שהפשט ברור כשמש כאשר אמר לו הבעש"ט. והנה עם כל זאת היה סבור שמה הוא חלום לבד. והנה בשבת קדש הלך לסעודה שלישית אצל הבעש"ט, ותכף כשבא לבית הבעש"ט אמר לו: ברוך הבא! ואמר לו הבעש"ט: היית מעיין בפשט התוספות אשר אמרתי לך אם פשט זה הוא אמיתי. ומאז היה משמש את הבעש"ט ז"ל ונעשה חסיד גדול (כתר שם טוב, חלק שני, שסא. ושם נכתב בסופו של המעשה המבהיל: "כל זה שמעתי מאנשי אמת").

עם בעל 'מאיר נתיבים'

הגאון הצדיק בעל 'מאיר נתיבים' שהיה רב באוסטראה והגלילות לא היה מקושר לבעש"ט וגם לא העריצו. פעם בנסעו בדרך פגע את הבעש"ט. ציוה להעמיד את מרכבתו ורמז לבעש"ט לרדת מהעגלה בה נסע. הבעש"ט עשה כן.

בעל 'מאיר נתיבים' אמר לו שאומרים עליו כי יודע מחשבות הוא. אמר לו הבעש"ט שאמנם כן הדבר, ואף נתן לו סימן שהתחיל ברכת 'אתה חונן' בתפילת שבת. הודה לו הגאון כי אמת הדבר. שאל הגאון לבעש"ט מאי תקנתיה, אמר לו לפשפש במעשיו כל ימי השבוע הבא (קיצור שו"ע סי' ע"ו) ויהרהר בתשובה (שו"ע הרב סי' רס"ח סעי' ה' בשם

גאון לדעת אדמו"ר הזקן

כ"ק אדמו"ר זי"ע כותב באגרת קודש על גאונותו של הבעש"ט בתורת הנגלה: נוסף על המסורה מרבי לרבי ועד לכ"ק מו"ח אדמו"ר [הריי"צ זי"ע] על דבר הגאונות (כפשוטה, בנגלה) של הבעש"ט ז"ל וכמו ששמע רבנו הזקן ממורו הרב המגיד בזה, הרי גם שכל הבריא מאמת הדבר, שכל הבריא אפילו של איש פשוט שמעולם לא ביקר באיזה מוסד מדעי ופשיטא שאין לו כל תוארי כבוד, אלא ששמע משהו על דבר הערכת רבנו הזקן את ידיעת התורה תורת הנגלה שהייתה אצלו יסוד מוסד ויתד בל תמוט כעמוד ברזל, שהוא מופרך ומושלל בהחלט שאדמו"ר הזקן זי"ע יקבל עליו מרות, על אחת כמה וכמה מרות מוחלטת, של מי שהוא באם לא היה גאון בנגלה דתורה, גאון לפי ההבנה והמושגים של רבנו הזקן.

והאומר אחרת ומאמין בזה, הרי זה מוכיח שאין לו כל מושג בהשקפת עולמו של בעל התניא והשו"ע, ולא עוד אלא שאינו רוצה לדעת ע"ד השקפתו, שהדגישה רבות פעמים בכתב ובעל פה, בשו"ע ובמאמרי חסידות הנדפסים ושבתכת אבל גם הם מפורסמים (אג"ק ח"ט עמ' שצט).

כאשר הרב המגיד בא בפעם הראשונה אל הבעל שם טוב שאל ממנו הבעל שם טוב פירוש בקטע אחד בספר עץ חיים. המגיד שהיה גאון גדול אמר את הפשט. אמר לו הבעל שם טוב שפירושו אינו מספיק. חזר המגיד ועיין בספר, ואחר כך אמר שהפשט הוא כפי שאמר קודם, ואם הבעל שם טוב יודע פשוט יותר טוב נכון הוא לשמוע.

התחיל הבעל שם טוב ללמוד את הקטע תוך התאמצות והתלהבות גדולה כפי שהבעל שם טוב היה יכול ללמוד, ואז התמלא כל הבית כולו אורה והמלאכים שנזכרו באותו קטע הופיעו בחדר.

לאחר מכן אמר הבעל שם טוב למגיד שהפשט שאמר היה נכון, אבל למד בלי התלהבות מספיקה ובלי מדה מספיקה של התאמצות ולכן לא היה לימודו כדבעי (קובץ סיפורים, תש"כ-תשכ"א, עמוד 43).

סיפור פלא על גאונות עצומה

כ"ק אדמו"ר הריי"צ זי"ע מספר באיגרת קודש את אשר סיפר החסיד רבי מרדכי מהורודוק ז"ל: באחד הכפרים, לא הרחק ממז'בוז' גרו שלושה אחים, כולם תלמידי חכמים ובעלי פרנסה טובה. שנים מהם היו תלמידי הבעש"ט, חסידים, ואחד היה מהמתנגדים להבעש"ט. פעם ישבו שלושתם בבית המדרש ולמדו. שאל האחד את אחיו משהו בלימוד, ואחיו ענה לו. השואל היה המתנגד המשויב - חסיד. התשובה מצאה חן בעיניהם והם שמחו.

בימים ההם הגיע הבעל שם טוב לעיירה זו, ושני האחים החסידים הלכו לאכסניית הבעש"ט לשמוע תורה מפיו. היה שם סדר מיוחד שכל חסיד היה יכול להיכנס אל הרבי ליחידות,

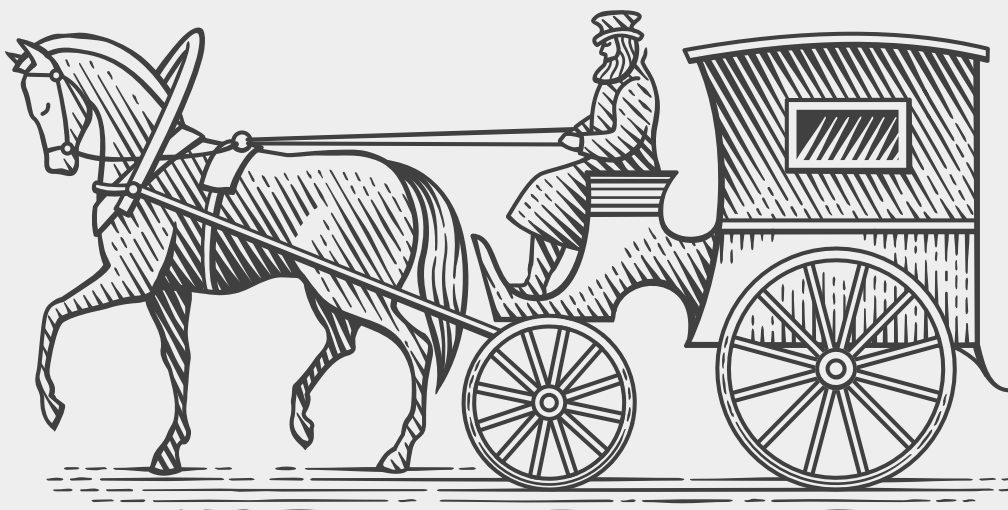
לשוחח עמו בדרכי עבודת ה', לשאול אותו בעניני לימוד ולקבל את ברכתו.

כאשר נכנס ליחידות אותו אח שהשיב תשובה לאחיו המתנגד, אמר לו הבעש"ט כי הוא מגלה פנים בתורה שלא כהלכה, ובכך נשא עליו חטא שאמר פשוט לא אמיתי בגמרא עם תוספות. החסיד התעצב בלבו כששמע את דברי הרבי וביקש שרכו יאמר לו היכן טעה כדי שיוכל לתקן עצמו. הבעש"ט אמר לו את הגמרא וכן את פירוש הרש"י והתוספות. אחר כך חזר על שאלת אחיו ועל התשובה והוכיח את טעותו של החסיד. באותה שעה השיב לו את הפירוש האמיתי בנושא. הסוגיה הייתה קשה ועל כך חזר עליה הבעש"ט מספר פעמים.

הבעש"ט נסע לדרכו והחסיד חזר על כל הסוגיה כמה וכמה פעמים, וכן את הקושיה ששאל אחיו והתירון שענה על כך הבעש"ט. כל אותה עת ניסה לחקוק כל זאת בזכרונו, רק לאחר מכן ניגש לאחיו ואמר להם שעיין שנית בקושיה ששאל אותו האח המתנגד, וכן גם בתירון ונוכח לדעת שהתירון אינו מספק. ועל כך הוא רוצה להציג בפניהם את הקושיות שהתעוררו לו. אחרי שיציג את הקושיות, יציע להם גם את התירון הנוסף שיש עמו אבל רק אחרי שילמדו בעיון את הסוגיה.

בעיני שלושתם מצא חן הרעיון והם התכנסו יחד כדי ללמוד. שאלו את הקושיה, התעמקו בתירון הקודם שענה האח החסיד, והיה נראה לשני האחים שהתירון מספק. כאשר ראה שהסוגיה מובנת לעומקה, התחיל להראות כמה שהקושיה חזקה, וכמה היא עמוקה לעומת התירון שאינו מתרץ ואינו אמיתי כלל. האחים התפעלו מאוד. שניהם ידעו שאחיהם למדן היודע לחדש חידושים, אבל סברות כה עמוקות עדיין לא שמעו ממנו, וזה הפליא אותם ביותר.

לאחר שהביא אותם עד הבנת הקושיה לעומקה, הראה להם שתירוצו כלל לא היה תירון טוב וממילא נשארה הקושיה של האח המתנגד קושיה חזקה. החסיד אמר לאחיו כי הוא יודע את התירון אך סירב לגלות לו, בטענה שעל דברי תורה צריך לעמול ביגיעה גדולה. כך עברו ימים אחדים. לאח המתנגד היו חברים בני תורה ולמדנים גדולים וכן בעלי כשרונות נעלים. מובן ששוחחו על זה והתפלפלו ביניהם זמן רב, אבל תשובה מניחה את הדעת לא מצאו. ואילו האח החסיד טוען שיש לו תשובה ותירון אבל אינו חפץ לגלות.

לחסידיים) ולועגים לגאון הדור, בשביל כזה דבר מגיע נידוי. האחים לא ענו ולא הגיבו על כך מאומה. האח החסיד החל לחזור על הקושיא כפי ששמע אותה מהבעש"ט והדבר העמיק עוד יותר את השאלה. כשהדוד הזקן שמע את הצורה ששאל האחיין את השאלה התפעל מאוד, הניע את כתפיו ואמר שזו גאונות אמיתית מופלאה.

יש לזה טעם אחר לגמרי, חזר ואמר הדוד. אתה, הוא אומר לאח, שאלת גם אתה בצורה גאונית את הקושיא שאין לה תירוץ, אבל כפי שמציע אחיך אותה, הרי היא בכלל שאלה על דרך הפלא.

אומר לכם דוגמא לדבר, משל למה הדבר דומה, ואז תבינו את ההבדל באופן יסודי. כל מעי שמטגנים אותו, מכיון שיש בו קצת שומן הרי הוא טעים לחיך. אבל אם לוקחים אותו מעי וממלאים אותו בקמח שומן בצל ופלפל נשאר המעי אותו מעי, אבל יש בו טעם אחר. הנמשל הוא שהקושיא נשארה אותה קושיא אבל עם טעם אחר, עם מלח ופלפל.

נו, אמר הדוד, אולי אתה גם יודע איזה הוא תירוץ. מאין לך הגאונות הזו? שואל הדוד. כפי שאני זוכר אותך מלפני חצי שנה, הגאונות שלך לא הייתה מי יודע מה.

תחילה, אמר החסיד, שמעו את התירוץ. אחר כך אגלה לכם מי הוא הגאון שממנו שמעתי זאת. או אז החל לבאר את הסוגיא. אחרי שדיבר משך כמה שעות, עדיין לא הגיע למחצית הדברים, אפילו הדוד הזקן הגאון העמקן היה צריך להפסיק ולתת לראשו לנוח כדי שיוכל לשמוע הלאה. כמה שעות אחרי ההפסקה, כשגמר האח את התירוץ כולו,

דהיינו שלמד את כל הסוגיא, היו כולם בהתפעלות יוצאת מן הכלל, והדוד הזקן אמר שכזו גאונות לא שמע מעולם. והוסיף שלכזה גאון היה הוא הזקן הולך שלושה מילים ברגליו.

זוהי לא יותר מהכרזה, אומר לו האח החסיד, וכשיגיע למעשה ימצא בוודאי דודי סברות גאוניות למדניות שיראו שהמלה שאמר הייתה בזמן התפעלות ואיננה רצינית. לא, אומר הדוד הזקן. באם תגלה לי את האמת מיהו גאון זה והיכן מקום מגוריו, בוודאי אלך אליו,

כי כדי לשמוע סברות כאלו הכל כדאי.

גם האח התלהב ביחד עם חבריו. ונפשם בשאלתם, כמי שמבקש דבר שנוגע לו בחיים, כי באמת רצו לדעת מיהו הגאון, כדי ללכת ללמוד אצלו. כאשר שמע החסיד זאת, וראה את פני המשתתפים והבין שכוונתם אכן רצינית וכי רוצים המה באמת ובתמים לדעת מיהו הגאון, המתין מעט ואמר במתינות:

הגאון שממנו שמעתי את האמור הוא מורה הדרך שלנו, הבעש"ט. או אז החל לספר את פרטי הסיפור: כאשר הבעש"ט היה כאן לפני מספר שבועות ונכנסתי אליו, אמר לי שאני מגלה פנים שלא כהלכה בתורה. הוא הסביר לי שהתירוץ אינו מספיק, כי הקושיא עצומה, עד שביאר לי איך צריך ללמוד סוגיא זו באופן שהקושיא תיעלם כפי שהסברתי לכם.

כאשר שמעו זאת הדוד, האח והחברים העילויים, שאת הגאונות החרפה אמר הבעש"ט, דבקה לשונם לחיים.

אני, אמר הדוד הזקן, לא אשכב לישון. אחכה לחצות ולאחר התפילה אצא לדרך אל הבעש"ט כדי לבקש ממנו מחילה כדין, עם קבלת נזיפה ולהיות לתלמידו (שמעות וסיפורים, ח"ג, עמ' 77, וראו שם המשך הסיפור).

האח השני כעס על אחיו החסיד וגם הוכיחו על זה שאינו מגלה את התירוץ שהוא יודע, והתנהגות כזאת היא בניגוד להוראתו של הבעש"ט כפי שהדריך את חסידיו, וגם הזכיר לו את התורה ששמעו בעצמם מהבעש"ט על הנאמר "אם למדת תורה הרבה אל תחזיק טובה לעצמך".

אחר הדברים האלה סיפר החסיד לאחיו את האמת ואת כל הסיפור כפי שקרה כאשר הבעש"ט ביקר בעירם, שכאשר היה ביחידות אמר לו הבעש"ט שהוא מגלה פנים בתורה וכו', ושהבעש"ט הוא שיישב את המענה הנכון.

כשהאח שמע שכל זה אמר הרבי, רגז עוד יותר על אחיו מדוע אינו מספר את כל המעשה כפי שקרה, כדי שכולם ידעו שזו תורה מהבעש"ט.

הוא הוסיף ואמר לאחיו שהיו צריכים ללכת לדודם, אחי אביהם, הגר בשוב מרוחק כמה מייל מהעיר שלהם שהוא גאון גדול שלא פסק פומיה מגידסא והוא מתנגד גדול להבעש"ט ולשמוע מה יאמר הוא על הקושיא.

האח השני, זה שידע את התשובה, לא רצה לשמוע מכך, וטען שמאז שהדוד פגע בכבוד הרבי הבעש"ט לא דרכה כף רגלו בביתו של הדוד, אבל אחר כך התחשב שאחיו צודק, והסכים. האח שב וביקש מאחיו שירחם עליו ויגלה לו את התירוץ האמיתי על הסוגיא, אבל זה ענה לו שיגשו לדודם בשוב, אולי הוא יודע כיצד ליישב את הקושיא. בעיני האח מצא חן הרעיון. הוא הודיע לחבריו, ולמחרת בבוקר לאחר מניין ותיקין יצאו האח המתנגד וחבריו הלמדנים לדרך ואילו

שני האחים החסידים עדיין התפללו, כדרך תלמידי הבעש"ט להאריך בתפילה. כשתמה תפילתם יצאו אף המה בדרכם אל הדוד.

כאשר הגיעו אל דודם הייתה השעה אחר חצות היום. הם פגשו את אחיהם וחבריו מתפללים עם דודם. תחילה התחיל אמנם דודם לתרץ את הקושיא והפליא בסברותיו הטובות בלימוד ובחידושי

התורה שלו שעמקותו שוה כעמקות הרמב"ם וחרפותו כמו של המהר"ם שייף, אך מיד התחרט בעצמו על התירוץ שהתחיל לומר.

כשהבחין הדוד בשני אחייניו החסידים קצף מאוד וחמתו בערה בו. ויאמר: אתם ערב רב! הרי הייתם ברוגז שפגעתי בכבוד מורה הדרך שלכם, מדוע אתם אתם?

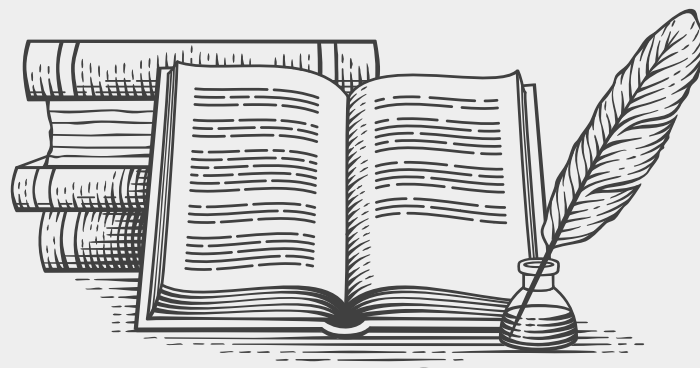
אנחנו, ענו האחיינים החסידים, באנו לשמוע אולי יודע דודנו פשט על הקושיא בסוגיא זו, וכדי ללמוד תורה אומרת הגמרא שרבי עקיבא וכן עזאי הלכו מי יודע לאן.

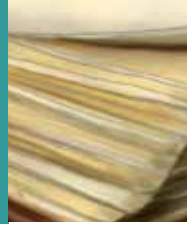
ללמוד תורה – אמר להם הדוד – יכולתם ללכת אל רבכם. אדרבא, שהוא יאמר תירוץ על הקושיא של אחיכם, והוא הצביע על האח ופרץ בצחוק.

השיבו כנגדו האחים: אם נראה שאינך יודע לענות לנו על השאלה, נעשה כעצתך ונפנה להבעש"ט.

מיד נשמעו צעקות מכל הכיוונים: היכן כבוד התורה כלפי גאון כזה? האריך אתם מביישים גאון שכבר יושב בפרישות ארבעים שנה ולומד תורה?

אתם טועים, אמר הדוד הזקן. עברו עד כה ארבעים ושלוש שנים ועוד שבעה חדשים שאני נוהר מאכילת מיני קטניות, קם לחצות בכל לילה, מתגלגל בשלג. באם אתם 'רוקדי הקדושה' (כינוי שנתנו

איזוהי יראה עילאית לקוטי אמרים פרק ג

להיות נינוח ורגוע ולכן הוא ירא ומתרחק מכל מה שמערער את השלווה שלו. לעומת זאת, ביראה השייכת לנפש האלוקית היראה והריחוק מקבלים משמעות אחרת לגמרי.

יראת שמים ויראת הטא

כשבאים ללמוד על מידת היראה בנפש האלוקית, מתוך השוואה לפעולתה בנפש הבהמית, יש לתת את הדעת לכך שהשוואה הזאת יכולה להיות חלקית בלבד. הסיבה היא שיראת העונש הקיימת בנפש הבהמית אינה מופיעה כלל בנפש האלוקית. יראת העונש פועלת מתוך מוטיבציה נמוכה שכל כולה 'לגרמיה'. האדם ירא מן החטא רק לצורך עצמו מחמת זהירותו שלא לקבל עונש. בנפש האלוקית אין אפשרות כזאת שאדם יחשוב על עצמו בלבד ולכן אין בה מדרגה שמקבילה ליראת העונש.

הסוגים של היראה הקיימים בנפש האלוקית הם שניים: יראה תתאה ויראה עילאה. יראה תתאה היא יראת החטא. זהו לא פחד מעונש אלא פחד מהחטא עצמו. מעצם מעשה העבירה. למרות שאף אחד לא מעניש אותו, האדם מלא יראה, משום שהוא מרגיש בכל לבו, כיצד החטא גורם לו להתרחק מהקב"ה. נשמתו יראה להתרחק מאת פני ה' ולכן היא נשמרת מחטאים. המשמעות של הריחוק בצד של היראה האלוקית, הפוך לגמרי מהריחוק שקיים ביראה האנושית. אצל בני אדם, היראה גורמת רצון לריחוק. האדם רוצה להתרחק מהרגשות של פחד מעונש או בושה ומתוך כך הוא מחפש איך להתבודד ולהיות רק עם עצמו - שלם, רגוע ונינוח. לעומת זאת, היראה של הנשמה גורמת את ההפך - פחד ובריחה מפני הריחוק. הנשמה יראה כי היא רוצה להימנע מהריחוק. יראה כזאת מבטאת קשר עמוק לקב"ה ומראה כמה יקרה לנשמה קרבת אלוקים.

אך אף על פי כן, יראת חטא נחשבת יראה תתאה. הסיבה לכך היא שהאדם עדיין חושב על עצמו. הוא דואג בליבו מפני מצב שהוא עצמו יתרחק מהש"ת. לכן המדרגה של יראה עילאה, שהיא יראת הרוממות, עליונה עוד יותר ובה האדם כבר לא חושב על עצמו בכלל. במצב של יראת הרוממות, הנשמה מתבוננת בגדולתו של הקב"ה, כמה הוא מרומם על כל ברכה ותהילה ללא גבול. היא יודעת ומשיגה באופן מוחלט כי "כולא קמיה כלא חשיב" והכל בטל לגביו.

ממילא, כשהנשמה מתבוננת בכך, ומרגישה את הרוממות של הקב"ה, היא מתמלאת ביראה. גם כאן, היראה עילאה גורמת לבקשת ריחוק. אין הכוונה לריחוק מחטאים שיפרידו את האדם מה' אלא הכוונה להתרחקות מעצם הרגשת המציאות של הנשמה - נשמה שמרגישה את עצמה כדבר נפרד מאלוהות ובעלת קיום משלה כביכול.

עצם הרגשת הקיום הנפרד היא ריחוק מהקב"ה. אדם בעל יראה עילאה לא רוצה אפילו ריחוק שכזה. ההרגשה שהאדם הוא מציאות ממשית כביכול סותרת את האמת והרוממות של הקב"ה, והנשמה יראה מההרגשה הזאת כי היא לא רוצה להרגיש את עצמה בכלל. היא מבקשת שהאלוהות תכבוש את כל המהות שלה עד כדי ביטול במציאות.

הפעם נעסוק במידותיה של הנפש האלוקית - אהבה ויראה. החכמה והבינה מכונות בספר התניא בשם 'אב' ו'אם', ותולדותיהן הן המידות - הרגש של אהבת ה' ויראתו.

המידות קיימות הן בנפש באלוקית והן בנפש הבהמית, אך כשם שבחכמה ובינה יש הבדל מהותי בין פעולתן בנפש הבהמית לבין פעולתן בנפש האלוקית, כמו שהוסבר בשיעורים הקודמים, כך גם במידות - האהבה והיראה.

יש הבדל עקרוני בין האהבה והיראה שבנשמה לבין אלו שקיימות אצל כלל בני האדם. ההבדל לא נוגע רק לנושא האהבה - אהבה ויראה ביחס לדברים גשמיים, לעומת אהבה ויראה כלפי ה', אלא הוא עמוק הרבה יותר, ונוגע לעצם המשמעות של הרגשות הללו - אהבה ויראה.

מרחוק ה' נראה לי

נבאר תחילה את עניינה של היראה. באופן כללי, יראה משמעותה ריחוק. אדם שירא מסכנה מתרחק מהמקום שבו היא מצויה. מהבחינה הזאת יש דמיון בין יראה אנושית לבין היראה שבנפש האלוקית. בשתייהן אותה הגדרה כללית של ריחוק תהיה נכונה. ההבדל קיים במשמעות של הריחוק המדובר. ביראה האנושית, המצויה ביחסים בין בני אדם, יש כמה מדרגות: הדרגה הראשונה והנמוכה ביותר היא יראת העונש.

כשאדם מפחד לקבל עונש בעקבות מעשה מסוים, מובן שיימנע מלעשות את אותו מעשה. הריחוק במדרגה של יראת העונש הוא ריחוק מהעונש עצמו, ומתוך כך נוצרת אצלו גם הרחקה מכל דבר שעלול לגרום לעונש.

המדרגה השנייה ביראה האנושית היא יראת הבושת. כשאדם עומד בפני אדם חשוב, הוא נמנע מלהתנהג בצורה שלא מקובלת על אותה אישיות חשובה. מניעה זו היא לא מחשש שמא יענישו אותו אלא מחמת הבושה. במדרגה של יראת הבושת, המשמעות של היראה היא התרחקות ממצב שבו תיגרם לאדם בושה.

בדרך כלל, יראת הבושת גורמת לריחוק נוסף והוא הרצון להתרחק מהמפגש עם האדם החשוב. הנוכחות של אדם גדול בסביבה מפריעה לאדם לחיות ולהתנהג כמו שהוא מעוניין, ולכן הוא יתרחק מהחברה שעוצרת אותו וירצה להיות רק עם עצמו בלבד. אז הוא יכול להרשות לעצמו להתנהג ככל העולה על רוחו, בלי לעמוד במצב לא נעים של בושה.

המדרגה השלישית ביראה האנושית גבוהה עוד יותר והיא נקראת יראת הרוממות. זו יראה ששייכת למפגש עם אדם שהוא לא רק חשוב, אלא הרבה יותר מכך - אדם קדוש, צדיק ומורם מעם. ליד אדם קדוש, היראה לא נמצאת רק בתחום המעשים שבו אדם ירא מלנהוג בצורה לא ראויה; האדם הפשוט, מעצם מציאותו, מרגיש לא נוח לעמוד בפני אדם גדול כל כך. הוא יודע כמה הוא רחוק מהרוממות הזאת וכתוצאה מכך הוא מרגיש שפל ונמוך. במדרגה הזאת, עיקר הריחוק בא לידי ביטוי ברצון להתרחק מהאדם המרומם. לאדם לא נוח להרגיש את שפלותו. לכן הוא מעדיף להתרחק ולא לעמוד בפני האדם הגדול.

בסופו של דבר, בכל המדרגות של היראה האנושית, היראה והריחוק של האדם ממעשים מסוימים או מאנשים גדולים, נועדו לחזק את התחושה העצמית של האדם. הוא רוצה

נשמרתא דאורייתא

ביאורים מתורת חב"ד לדרך היומית

בבמות מז-סח

מעלת אספקלריה שאינה מאירה

כל הנביאים נסתכלו באספקלריה שאינה מאירה משה רבינו נסתכל באספקלריה המאירה (מט, ב)

אספקלריה המאירה היינו זכויות הבהירה אשר על ידה יכולין לראות מרחוק, בחינת אור ישר. וזהו מה שכתוב במשה ומראה ולא בחידות, ונכתב ומראה בסגול, שהוא אספקלריה המאירה אשר על ידה אף דבר הרחוק מהאדם רואין אותו דרך אור ישר.

אמנם גם משה רבינו לא הי' רואה בלי אספקלריה כלל, כי בלא אספקלריה אי אפשר להשיג בחינת אור א"ס.

אכן שאר הנביאים ראו במראה בקמ"ץ, והוא הנקרא שפיג"ל, דהיינו שיש מסך וכסוי על הזכויות, אבל המסך אינו דבר עב שהוא מסתיר לגמרי ומכסה האור, רק דבר דק וקלוש, היינו צפוי כסף הידוע. ואז כשרואין בו באספקלריה הנ"ל נמשך ממנו אור חזר, אבל אין יכולים לראות דרך הזכויות באור ישר, ולכן אין רואין מהות הדבר הנראה

ועצמותו כמו על ידי אספקלריה המאירה, כי אם רק דמות לבד נראה על ידי אספקלריה שאינה מאירה.

אמנם יש באספקלריה שאינה מאירה מעלה אחת גבוהה במדרגה שיכולין לראות עצמו וגם לראות מאחוריו כידוע, מה שאין יכולין לראות באספקלריה המאירה, וזהו שישעיה אמר ואראה את ה', והיינו באספקלריה שאינה מאירה שבה יוכל לראות את ה', מה שאין כן באספקלריה המאירה כתיב כי לא יראני כו'.

וענין אספקלריה שאינה מאירה בעבודה יובן בהקדם ענין ירידת הנשמה בגוף, דלכאורה צריך להבין הלא הנשמה היא חלק אלקה ממעל, ועמדה באהבה ויראה לפניו יתברך, ולמה היתה כזאת מלפניו ית' שתרד פלאים ותתלבש בגוף ונפש הבהמית המעלימים ומסתירים על אור ה' וקדושתו, ואפילו אחר כל היגיעות לבוא לבחינת אהבה ויראה, הנה האהבה ויראה אינם בערך כלל נגד האהבה ויראה שהיתה לה מקדם, והלואי תהי' השבתה למעליותא, ולמה עשה כזאת?

אלא שהירידה היא בכדי לברר את הנפש הבהמית, שהנפש הבהמית

תלמידי רבי עקיבא – ימי הספירה

"לא נהגו כבוד" – בגלל ו"אהבת לרעך כמוך"

תלמידים היו לו לרבי עקיבא.. שלא נהגו כבוד זה לזה (ב, סב)

לכאורה תמוה:

רבי עקיבא הוא הרי בעל המאמר ש"ואהבת לרעך כמוך – זה כלל גדול בתורה". וכיצד יתכן שדוקא תלמידיו – שתורת אמת מכנה אותם בשם "תלמידי רבי עקיבא" – לא ינהגו כבוד זה לזה?

ויש לומר:

לכל אחד מתלמידי רבי עקיבא היתה דרך בה הבין את תורת רבו, ועל פי זה עבד את ה' (אצל אחד היה העיקר – אהבת ה', ואילו אצל זולתו – יראת ה', וכן הלאה). וכל אחד מהם היה חדור באופן הלימוד והעבודה שלו, ועד שאצל כל אחד מהם היה מונח שמי שאינו נוהג על פי דרך זה, חסר בשלמות עבודתו.

ומכיון שהיו תלמידי רבי עקיבא, שעבדו בענין ד"ואהבת לרעך כמוך", הרי שלא הסתפקו כל אחד בעלייתו מחיל אל חיל, אלא השתדלו להשפיע גם על חבריהם שגם הם יעבדו את ה' דוקא בדרך זו. וכאשר אותם תלמידים לא קיבלו את אותה הדרך (בהיותם חדורים בדרך העבודה שלהם) הרי ש"לא נהגו כבוד זה לזה": בהיותם אנשי אמת (לא ח"ו "אחת בפה ואחת בלב"), לא היה יכול להיות רגש של כבוד אמיתי מאחד לשני, היות ולדעתם חסר היה אצל השני בשלימות עבודתו יתברך.

(על פי לקוטי שיחות חכ"ב ע' 139)

מיתת תלמידי רבי עקיבא – בגלל "פרק אחד"

שנים עשר אלף זוגים תלמידים היו לו לרבי עקיבא מנבת עד אנטיפרס וכולן מתו בפרק אחד מפני שלא נהגו כבוד זה לזה

(ב, סב)

לכאורה תמוה ביותר, דהנה דבר פשוט הוא, שכל תלמידים אלו בריבוי גדול של כ"ד אלף, לא באו ונעשו תלמידיו ביום (בפרק) אחד,

כי אם במשך כמה וכמה שנים, וכמו כן מובן, שאופן הנהגתם של כל התלמידים לא נשתנה בבת אחת למצב של "לא נהגו כבוד זה לזה". ואם כן, מדוע נענשו כולם ב"פרק אחד" – הרי דוחק הכי גדול לומר שבתקופה קצרה זו של "פרק אחד" (בין פסח לעצרת) נתמלאה סאתם של כל הכ"ד אלף תלמידים בבת אחת ועד כדי להענש בעונש מיתתו?

ויש לומר:

פשוט הוא שהעדר הכבוד זה לזה אצל תלמידי רבי עקיבא, לא היה כפשוטו, שהרי רבם של תלמידים אלו, רבי עקיבא, הוא התנא שהדגיש את גודל הפלאת המעלה של אהבת ישראל – "ואהבת לרעך כמוך" – רבי עקיבא אומר זה כלל גדול בתורה". אלא שלפי ערכם היתה נדרשת מהם הנהגה באופן מהודר יותר.

ולכן מיתתם לא היתה רק מחמת חטאם הנ"ל, אלא (גם) כתוצאה מהענין המיוחד ש"בפרק" זה, הזמן גרם סוף סוף למיתתם. ועל דרך שמצינו שבעידנא דריתחא מענישים גם על העדר הרדיפה אחרי קיום מצות ציצית (אף שאין אדם מחוייב לקנות טלית כדי להטיל בה ציצית), ועוד כיו"ב.

ויוכן זה ע"פ מה שמצינו עוד סיפור ברז"ל שבו מובא לשון זה – "כולן מתו בפרק אחד" – בירושלמי (סנהדרין פ"א ה"ב) "מעשה בעשרים וארבע קריות (קרונות) של בית רבי שנכנסו לעבר שנה בלוד, ונכנסה בהן עין רע ומתו כולם בפרק אחד". והנה במחז"ל זה נתפרשה הסיבה היחידה למיתתם – (שמפני שנתאספו הרבה תלמידים, כ"ד קרונות" – לכן) נכנסה בהן עין רעה.

ויש לומר, שמזה נלמד בעניננו (שנאמר בו אותו הלשון (והמסובב) – "כולן מתו בפרק אחד") – שסיבת מיתת תלמידי רע"ק "בפרק אחד" היתה מפני שבפרק זה הגיע מספרם לכ"ד אלף – מספר גדול ביותר [נוכח גופא – במספר של כ"ד, הקשור עם מדת הדין (כמובן ממ"ש בזהר (ח"ג (אד"ר) קלו, ב. שם (אד"ר) רצג, סע"א) על "כ"ד בתי דינים]), וכבסיפור הנ"ל בירושלמי, שהיו כ"ד קרונות]. שזה גרם שתכנס בהם עין רעה עד ש"כולן מתו".

ומה "שלא נהגו כבוד זה לזה" הצטרף לעין רעה שנכנסה בהם בפרק זה, ונענשו אז גם על חטא קל זה "שלא נהגו כבוד זה לזה".

(על פי לקוטי שיחות חל"ב ע' 149)

שרשה מאד נעלה מבחינת התורה שקדם לתיקון, רק שנפלה בשבירת הכלים, ולזאת ירדה הנשמה חלק אלקה ממעל להפך ולברר את הנפש הבהמית, וזהו הנקרא אספקלריא שאינה מאירה, שכמו בגשמיות אספקלריא שאינה מאירה היא נעשה על ידי מסך שמסתיר כנ"ל, כן בעבודה הנה זה בא על ידי המסך דנפש הבהמית שמסתירה ומעלמת, ולהיותה מסך מסתיר אין יכולים לראות דרך בה באור ישר כמו על ידי אספקלריא המאירה, אך מפני שאין המסך מסך עב שהוא מסתיר לגמרי, שהרי יכולים לאכפייא בבחינת אתכפיא ואתהפכא, אזי נעשה מזה בחינת אור חזר, כמו בזכוכית שעל ידי המסך דק שמסתיר שלא יראו דרך בה אור ישר, נעשה בחינת אור חזר שיכול לראות על ידי זה אור חדש, כמו שיכול לראות גם מאחוריו על דרך משל.

(על פי תורה אור מקץ לג, א. ספר המאמרים תרל"ב ח"א ע' צח-ק)

שבירת הלוחות – להצלת עם ישראל

שייבר את הלוחות מאי דרש אמר ומה פסח שהוא אחד משש מאות ושלש עשרה מצוות אמרה תורה כל בן נכר לא יאכל בו התורה כולה וישראל מומרים על אחת כמה וכמה (ס, צ)

ובגליון על תוס' (ד"ה התורה) ציינו לאבות דרבי נתן שם נמצא טעם אחר לשבירת הלוחות, ונמצא ג"כ בתנחומא, והובא בפירושו רש"י על התורה פ' כי תשא על הפסוק "פסל לך שני לוחות אבנים כראשונים גוי" וז"ל "משל למלך שהלך למדינת הים והניח ארוסתו עם השפחות, מתוך קלקול השפחות יצא עליה שם רע, עמד שושבינה וקרע כתובתה, אמר, אם יאמר המלך להורגה אומר לו עדיין אינה אשתך.. המלך זה הקב"ה, השפחות אלו ערב רב, והשושבין זה משה, ארוסתו של הקב"ה אלו ישראל".

והנה רש"י עצמו באותה פרשה מביא את דברי הגמרא כאן. ומזה מוכח שיש צורך ב' הטעמים. וי"ל שהצורך בהק"ו המבואר כאן הוא כי לולא טעם זה אינו מוכן איך הותר למשה לא לקיים שליחות הקב"ה למסור הלוחות לישראל. ואחרי שדרש ק"ו והוכיח שעל פי התורה אי אפשר לקיים השליחות לתת לבני ישראל את כל התורה, אז שבר את הלוחות מצד הטעם השני שבתנחומא ואדר"נ.

אמנם ישנו חילוק יסודי בין ב' הטעמים, דאילו הטעם המבואר בגמרא כאן, מדיגש את החסרון של ישראל, שאינם ראויים לקבל את התורה. ואילו לפי הטעם השני, כוונת משה בשבירת הלוחות היתה מצד מעלתם של ישראל, להגן עליהם ולהצילם מעונש.

והנה בגמרא כאן מבואר שהקב"ה "הסכים" לדעתו של משה רבינו, וכלשון רש"י כאן "אשר לשון יישר". אמנם מדברי רש"י בסוף פ' וזאת הברכה, מוכח שלא זו בלבד שהקב"ה הסכים לו, אלא שזהו שבח גדול עבורו, עד שמכל המעלות שמנתה התורה בשבחיו של משה רבינו, הנה השבח האחרון הוא מה שעשה "לעניי כל ישראל – שנשאו לבו לשבור הלוחות לעיניהם.. והסכימה דעת הקב"ה לדעתו שנאמר אשר

שבירת יישר כחך ששברת".

והיינו משום שעיקר שבחו ומעלתו של משה הוא בעיקר לפי הטעם ששבירת הלוחות היא בשביל הצלת ישראל, דוגמת קריעת הכתובה ע"י השושבין להציל את ארוסתו של המלך. שהרי מוכן בפשטות גודל ויוקר ערכם של הלוחות ובפרט בעיני משה רבינו, שהרי "הלוחות מעשה אלקים המה". מכתב אלקים, והוא זכה לקבלם מידי הקב"ה בכבודו ובעצמו – נוסף על החביבות שלו לדברי תורה בכלל, עד שכל התורה נקראת על שמו של משה. ואף על פי כן, כאשר ראה משה רבינו, הרועה הנאמן והאוהב ישראל, שיש מקום לחשש, שמציאותם של הלוחות יכולה לפגוע בישראל ח"ו, לא היסס כלל וכלל לרגע, ואף לא שאל את הקב"ה, ותיכף ומיד שבר את הלוחות כדי להצילם מעונש!

וזהו מעלתו הנפלאה של משה רבינו, מנהיג ישראל, רועה נאמן של ישראל: לא זו בלבד שהפקיר את כל מציאותו כדי להגן על כלל ישראל (וכמ"ש "ואם אין מחני נא מספרך", "מכל התורה כולה"), אלא עוד זאת, ששבר את הלוחות שקיבל מיד הקב"ה בכבודו ובעצמו, כדי להגן על אלה שנכשלו בחטא העגל!

ומשה רבינו שבר את הלוחות "לעניי כל ישראל", כדי לנטוע בלבן של כל ישראל, עד סוף כל הדורות, הענין של אהבת ישראל בתכלית השלימות!

ולכן, לאחר שהתורה מונה כמה וכמה מעלות גדולות ונפלאות של משה רבינו, מסיימת התורה במעלה הגדולה ביותר – "לעניי כל ישראל", "שנשאו לבו לשבור הלוחות", מעלה גדולה יותר מקבלת הלוחות ("היד החזקה") – שכן, רק בשבירת הלוחות בא לידי ביטוי גודל מסירת נפשו של משה רבינו עבור ישראל, שבשביל להגן עליהם שבר את הלוחות.

(על פי לקוטי שיחות חלק לד ע' 217 ואילך)

תכלית מתן תורה – העליה מלמטה למעלה

הוסיף יום אחד מדעתו.. והסכימה דעתו לדעת המקום דלא שריא שכינה עד שבתא (ס, צ)

קשה.. דהתורה ניתנה ביום נ"א לספירה.. כבר תירץ ה"מ דבא לרמוז לנו י"ט שני של גלויות (מגן אברהם או"ח ריש סימן תצד) ובחק יעקב שם הקשה על המגן אברהם, דלפי דבריו יהיה יום השני דשבועות עיקר היו"ט?

ויש לומר: מצד ההמשכה שמלמעלה, ראויה היתה התורה לינתן ביום החמישים לעומר, לפי שאז הוא המשכת שער הנו"ן. ומה שניתנה תורה ביום הנ"א לעומר הוא לפי שמה הוסיף מדעתו יום אחד, היינו שבנינו של מתן תורה תהיה גם עבודה מצד המטה, ולכן יו"ט ראשון שהוא ענין המשכה מלמעלה הוא ביום החמישים לעומר, ויו"ט שני שהוא מדברי סופרים, וענינו הוא ההעלאה מלמטה למעלה – הוא ביום הנ"א לעומר.

וזהו גם הסיבה לכך שעליתו של משה רבינו, מלמטה למעלה, "ויעל משה אל ההר" – היתה בו' בסיון (כמבואר ביומא ד, א) – כי ענינו של יום זה היא ההעלאה מלמטה למעלה.

וזהו המעלה הנפלאה של "יום טוב שני" – כי החידוש של מתן תורה הוא שבו ניתן אז הכח לכל יהודי לזכך את העולם מחומריותו על ידי עבודתו, ולעשות ממנו רוחניות וקדושה, להעלות אותה מלמטה למעלה. אמנם מתן תורה עצמו הרי היה מלמעלה למטה, וירד ה', ולא על ידי עבודת האדם; ועבודת האדם שהיא התכלית של מתן תורה החלה רק לאחר מתן תורה. וזהו המעלה והחביבות של היום השני של שבועות – היום שלאחרי מתן תורה – כי אז התחיל העבודה של מלמטה למעלה.

כשהמלוה דחוק בכספו

והמלוה סלע לעני בשעת דחקו עליו הכתוב אומר אז תקרא וה' יענה

(ס, צ)

כ"ק אדמו"ר הצמח צדק ענה לאחר מן החסידים הגבירים שהיתה דחיקא ליה שעתא בפרנסתו – כי דרושה לו הזכות של צדקה מיוחדת, והוא הזכות דגמילות חסדים. וביאר לו מאמר רז"ל המלוה לעני בשעת דחקו – כלומר דחקו של מלוה, ואינו מתחשב עם דחקו, הנה בזה הרי לבד זאת דעביד מצוה רבה מה שאין היצר הרע ושכל אנושי מסכימים לזה, ועושה זאת אך ורק לפי שזהו מצות השי"ת, הנה לבד זאת הרי זה הוראה על מדריגתו במדת הבטחון, שהוא בוטח בהשי"ת אשר בודאי יעזור לו.

והגם שהוא דחוק ואין לו שום מראה מקום כלל, בכל זאת ישתדל בכל מיני השתדלות להלוות לעני בשעת דחקו, ודייק לומר לעני, דגמ"ח הוא בין לעניים ובין לעשירים, אבל הוא משתדל להלוות לעני, בטעם להגדיל בטחונו בהשי"ת, כי העשיר הרי ברי שיחזיר הגמ"ח, ואילו העני הרי עלול שלא יהיה לו במה לפרוע..

(על פי אגרות קודש)

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ב ע' רלז)

(על פי לקוטי שיחות ח"ד ע' 1027 ואילך)

פרו ורבו – בכל מצוות התורה

אין בן דוד בא עד שיכלו כל נשמות

שבנוף (ס, צ)

כשם שענין זה נאמר בגמרא בנוגע למצוה הראשונה, "פרו ורבו", כן הוא גם בנוגע כל המצוות שבתורה, כי כל המצוות ענינם הוא מצות פרו ורבו:

מצות "פרו ורבו" ענינה – שממשיכים את הנשמה ומגלים אותה כאן למטה, שהרי הנשמה היתה גם מקודם לכן, אלא שהיתה באוצר הנשמות, ועל ידי קיום מצות פרי' ורבי' ממשיכים ומגלים אותה כאן למטה. וכן הוא גם ענין כל המצוות – שמגלים את הניצוץ אלקי שנמצא בהדבר הגשמי שבו נעשית המצוה; על ידי קיום המצוה בא הניצוץ בגלוי קטן שנוולד (כמבואר בלקוטי תורה (ואתחנן ט, ד) על מאמר רז"ל (פסחים פז, ב) "כדי שיתוספו עליהם גרים").

(על פי לקוטי שיחות ח"ב ע' 599)

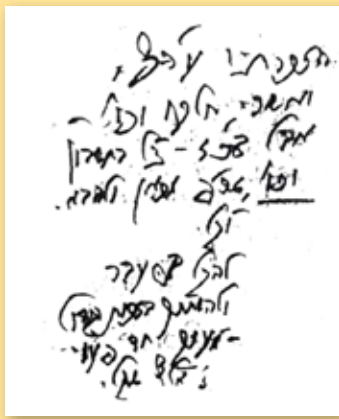

אשרי חלקו – אבל להבא יש לערוך חשבון

מענה לשליח שפעל גדולות ונצורות, ועקב כך שקע בחובות כבדים:

הזכרתיו על הציון, ואשרי חלקו וכו', אבל בכל זאת – צריך להיות בחשבון וכו', על כל פנים מכאן ולהבא. וק"ל.

להקל בהעבר ולהשתתף בזכות הגדול, מצורף בזה מענק חד פעמי – ז' אלף שקל.

יפוצו מעיינותיך הוצה

ביקור בספריית 'מעיינותיך' / בנימין ליפקין

נתן לי לשון לימודים

מאמרי חסידות של כ"ק אדמו"ר מהר"ש מבוארים

אחדות ה' וביטול מציאות הבריאה לפניו. המאמר עונה לשאלה האם מציאות הנבראים היא אחידה עיניים או מציאות אמיתית; מהי משמעות המושג "אין עוד מלבדו"; ועוד.

הספר יוצא לאור כחלק מסדרת 'מעיינות' שזו מגמתה ומטרתה – להביא את תורת החסידות לחוגים רחבים בצורה כזו שימצאו לפנייהם את המקור, הם המעיינות עצמם, ללא שינוי או תוספת, אך ההגשה היא בצורה שמסירה את כל המחסומים שעשויים למנוע מהלומד ליהנות מהמעיינות ולרוות את נפשו הצמאה לדברי אלוהים חיים.

לפיכך, המאמרים בספר זה באים עם ביאור קצר ותמציתי המיוחד בכך שמצד אחד הוא פותח לפני הלומדים את שערי החכמה של תורת חסידות חב"ד ומגיש את המאמרים בתוספת כל-עוד המאפשרים את הלימוד גם למי שלא הורגל בו, ומאידך – אינו מפרט ומאריך יותר מכדי הצורך, וזאת במגמה לאפשר ללומד להתנסות בלימוד המעיינות עצמם כפי שהם במקורם.

המאמרים נחלקו לקטעים, נוספו בהם סימני פיסוק וכל ראשי התיבות נפתחו ופוענחו. נוספו מראי מקומות לפסוקי תנ"ך, מאמרי חז"ל וספרי קבלה, ובמקומות שהדבר נצרך להבנת הפשט – בתוספת ציטוט.

לעיתים הובא גם ציטוט מספרי חסידות חב"ד, בדרך כלל – מספרי היסוד של אדמו"ר הזקן ואדמו"ר האמצעי. ובמקומות שייחבן שהציטוט יכביד, ולאידך יתכן שאי מי מהלומדים יתקשה בהבנת הדברים ללא עיון במקומות אחרים – בא רק ציון לספרי חסידות בהם נתבאר הענין.

הביאור כולל הסברים קצר למושגים שונים בתורת הסוד ובספרי חסידות, כפי הנצרך להבנת הפשט על אתר, וכן לתכנים אותם מביע המאמר בשפה הרגילה ללומדי חסידות אך אינה מובנת דיה למי שלא הורגל בכך.

נוסף תרגום ופירוט ביטויים בארמית או באדיש, ולעיתים גם הסבר ביטויים מספרים קדמונים שאולי אינם מוכרים לקורא בימינו. כאמור, המאמרים שנבחרו לספר זה יסודיים ומכוננים ומגיישים ללומד ולמעייין סוגיות נרחבות ועמוקות בתורת החסידות, בהסברה נהירה, ברוחב ובעומק הדעת, עד כי יתענג כל המעיין בהם.

ביום ב' באייר, השייך לספירת "תפארת שבתפארת" בהתאם לחלוקת המידות הקדושות לכל אחד מימי ספירת העומר, ירדה לעולם נשמתו הגדולה של כ"ק אדמו"ר מהר"ש זי"ע. לרגל היום הקדוש הזה בחרנו לסקור במדור זה את הספר המכיל לקט נבחר של מאמרי החסידות שלו בביאור מיוחד.

תורתו של אדמו"ר מהר"ש מתאפיינת בכך שמצד אחד היא עוסקת בסוגיות מעמיקות בתורת חסידות חב"ד ומצד שני הדברים באים בסגנון קל יחסית, משולבים בביאורי פסוקים ומאמרי חז"ל בש"ס ובמדרשים לרוב. ויש בהם גם לא מעט קטעים, ולעיתים פרקים שלמים בעניני עבודת ה'.

בספר זה באו כמה ממאמריו היסודיים, הן מאלה העוסקים ב'השכלה' של תורת חב"ד והן אלה שעיקרם ה'עבודה' שבלב.

בספר נכלל גם חלק מ'המשך' המאמרים הנודע בשם 'מים רבים' תרל"ו, המבאר בהרחבה סוגיות יסוד בתורת החסידות כמו אחדות ה', ביטול העולמות והנבראים לאלקות, "יחודא עילאה" ו"יחודא תתאה", ומיוסד בחלקו על "שער היחוד והאמונה" שבספר התניא ובמידה רבה מהווה ביאור עליו.

יש לציין כי אדמו"ר מהר"ש היה הראשון בשושלת אדמו"רי חב"ד שהחל באמירת 'המשכים', כלומר קבוצת מאמרי חסידות הנאמרים בזה אחר זה במשך תקופה ארוכה ובנויים כמקשה אחת, כשכל מאמר קשור ובהמשך זה שלפניו.

כאלו הן אחדות המנהגות העולות בו: האם אדם מסוגל להגיע להכרה באור האלקי שאותו מסתיר כביכול הצמצום; מהי משמעות הבריאה על ידי "עשרה מאמרות" וכיצד נבראו דברים שאינם מוזכרים בעשרת המאמרות; מה עושים כשאין זמן ל'התבוננות' וההתעוררות שהופיעה הולכת ודועכת; אימתי יש צורך להיות בתנועה של התנשאות ולא בשפלות מוחלטת; ועוד. ביסודו של דבר מכיל מאמר קדוש זה פירוט נרחב של אופני עבודת השי"ת מצד כוחותיה השונים של הנשמה: נקודת היהדות, ההתבוננות באחדות השי"ת ומידות הלב.

מאמר נוסף המופיע בספר וקובע ברכה לעצמו נושא את דיבור המתחיל 'מי כמוכה' תרכ"ט, שעליו חזר כ"ק אדמו"ר מהר"ש כמה פעמים על מנת "לטהר את האוויר". המאמר מכיל הסבר מקיף לעניין

חדש

כל ספרי 'מעיינותיך' וגיליונות 'כי קרוב' מחכים לכם בכל סניפי רשת 'אור החיים' ברחבי הארץ

ירושלים: ירמיהו 13. שאולזון 49 הר נוף. הפסגה 45 בית וגן. בר אילן 4. תבוק 2. בני ברק: רבי עקיבא 152. רבי עקיבא 68. הרב כהנמן 64. נחמיה 28. אהרונביץ 12 מרכז רימונים. בית שמש: יהודה הנשיא 6. נחל יצנים 3. מודיעין עילית: חפץ חיים 7. שדרות יחזקאל 2. אשדוד: יהודה הנשיא 8. הורקנס 8. ביתר עילית: הר"ן 9. אלעד: יהודה הנשיא 94. פתח תקווה: רוטשילד 75. נתניה: משה הס 18. נתיבות: הרמב"ם 13. חיפה: מיכאל 27.

